

T.C. YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ VE GENEL LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
BİREYSEL VE SOSYAL DEĞİŞKENLER VE ALGILAR BAKIMINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Erbaş
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali İlker Gümüşeli

İstanbul
Haziran, 2007

ÖNSÖZ

Mesleki Eğitimi 3 boyutlu bir bütün olarak görebiliriz. İş, İnsan ve Eğitim boyutları karşılıklı etkileşim içinde Mesleki Eğitimi oluşturur.

Ülkemizde Mesleki Eğitimin Orta öğretim içindeki payının çağdaş ülkelerde olduğu gibi % 65'lerde olması gerektiği söylenmektedir. Fakat söylenenlerin aksine bu oran 1998-1999 eğitim öğretim yılında Mesleki Eğitim öğrencilerinin toplam ortaöğretim öğrencileri arasındaki payı % 43,3 iken 2006 - 2007 eğitim öğretim yılında % 36,4'e düşmüştür.

Türkiye'nin küreselleşen pazarda rekabet edebilmesi için her türlü ara insan gücüne ihtiyaç var. Ara insan gücünün de yeterli sayıda ve nitelikli olarak yetiştirmek gerekmektedir. Bunun gerçekleştirileceği kurumlar Meslek liseleridir.

Bu araştırma, Endüstri meslek lisesi ve genel lise öğrencilerini bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırmayı amaçlamaktadır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümü oluşturan giriş bölümünde araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturacak bilgiler verildikten sonra, araştırmanın problemi, amacı, alt amaçları, önemi, sayıtları ve sınırlılıkları açıklanmıştır. İkinci bölümde alan ile ilgili çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölüm araştırmanın yöntemine ayrılmıştır. Dördüncü bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır. Beşinci ve son bölümde ise araştırma sonuçları ve öneriler verilmiştir.

Araştırmanın gerçekleşmesi için çalışmamın başından sonuna kadar yapıcı eleştirileri ve önerileriyle bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Ali İlker Gümüşeli başta olmak üzere yüksek lisans öğrenimim süresince katkısı olan tüm hocalarıma ve anketleri yanıtlayarak araştırmaya katkıda bulunan tüm öğrencilerimize teşekkür ediyorum.

İstanbul, Haziran, 2007

Muhammet ERBAŞ

ÖZET

Mesleki ve Teknik Eğitimi nitelik ve nicelik olarak ne kadar gelişip, günün şartlarına uyum sağlarsa ülke ekonomisi de o derece gelişir.

Bu araştırmanın temel amacı, Endüstri meslek lisesi ve genel lise öğrencilerini bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırmaktır.

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada 30 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Anket Genel lisede ve Meslek lisesinde okuyan 704 öğrenciye uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada şu sonuçlar elde edilmiştir;

Genel Lise ve Meslek Lisesi öğrencilerinin sosyo – ekonomik durumları bakımından dağılımı incelendiğinde genelde eşit düzeyde olduklarını söylemek olanaklıdır.

Öğrencilerin Lise öncesi eğitim durumlarına bakıldığında meslek liselerine gelen öğrencilerin diploma notlarının ortalamalarının daha düşük, disiplin cezası / uyarı almış olma oranlarının ise daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin okul sonrasına ilişkin beklentilerine baktığımızda ise, meslek lisesi- genel lise ayrımı olmaksızın tüm öğrencilerin çok yüksek oranda üniversiteye gitmeyi düşündüğü, meslek liseli öğrencilerin iş bulabileceğine daha fazla inandığı ancak 4 yıllık üniversiteye girebileceklerine olan inançlarının daha az olduğu görülmektedir.

Yine araştırma sonucunda öğrencilerin şuan da öğrenim gördükleri okulların kendi tercihleri veya velilerinin tercihi olduğu ileri sürülebilir.

Öğrencilerin sosyo-kültürel etkinliklere karşı ilgileri genelde birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Eğitimde ailelerin vermiş olduğu desteğin tüm öğrencilerde yaklaşık olarak eşit olduğu görülmektedir.

ABSTRACT

The more the professional and technical education improve in terms of quantity and quality and adaptation to current conditions is fulfilled, the more national economy improves.

The main motive of this research is to compare the students of profession High schools and general high schools in terms of individual and social variables and perceptions.

In the study general surveillance model is utilized. A survey including 43 questions is prepared. The survey is applied to 704 students studying in General High School and Professional High School. The survey results are analyzed with SPSS statistical program package.

Following results are obtained in the study ;

When the distribution of General High School and Professional High School students, according to their social and economical status, is investigated, it is possible to say that generally they were of equal level.

Considering the pre-high school education of the students, Professional school students have lower graduation grades and higher rate of disciplinary punishment/warning.

Considering the post-graduation expectations of students, it's seen that without separating out General High School and professional high school, high proportion of students think of university education, professional school students have higher belief of employment but less belief of going to a four-year university department.

Again as a result of research it can be put forward that students or their parents decide which school they will attend.

Students' interest in social and cultural activities are generally of close level.

It is seen that parental support on education is approximately equal for all students.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	ix
I. GİRİŞ	1
Problem.....	1
Amaç.....	5
Araştırmanın Önemi.....	5
Sayıtlılar.....	6
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
II. İLGİLİ ÇALIŞMALAR	8
Türk Millî Eğitim Sistemi.....	8
Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları.....	8
Türk Millî Eğitiminin Özel Amaçları.....	9
Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri	9
Genellik veEşitlik.....	9
Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları.....	9
Yöneltme.....	9
Eğitim Hakkı.....	10
Fırsat ve İmkân Eşitliği.....	10
Süreklilik.....	10
Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği.....	10
Demokrasi Eğitimi.....	11
Lâiklik.....	11
Bilimsellik.....	11
Planlılık.....	11

Karma Eğitim.....	12
Okul İle Ailenin İş birliği.....	12
Her Yerde Eğitim.....	12
Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı.....	12
Örgün Eğitim.....	13
Okul Öncesi Eğitim.....	13
İlköğretim.....	13
Orta Öğretim.....	13
Yüksek Öğretim.....	14
Özel Eğitim ve Rehberlik.....	15
Özel Öğretim.....	15
Yaygın Eğitim.....	15
Genel Liseler.....	16
Meslekî ve Teknik Orta Öğretim	16
Mesleki Rehberlik ve Yönelme Süreci.....	18
İlgili Araştırmalar.....	21
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	21
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	23
III. YÖNTEM	24
Araştırmanın Modeli	24
Evren ve Örneklem	24
Anket Formunun Geliştirilmesi	25
Veriler ve Toplanması	26
IV. BULGULAR VE YORUM	27
Öğrencilerin Bireysel Özellikleri Ve Sosyo-Ekonomik Durum Bakımından Dağılımları.....	27
Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	27
Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımları.....	28
Öğrencilerin Ailelerinde Meslek Lisesi Öğrencisi Olma Durumuna Göre Dağılımları.....	29

Öğrencilerin Evlerinin Kendilerinin Olma Durumuna Göre Dağılımları.....	29
Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları.....	30
Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları.....	31
Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları.....	32
Öğrencilerin Babalarının Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları.....	33
Öğrencilerin Annelerinin Yaptığı İşe Göre Dağılımları.....	34
Öğrencilerin Babalarının Yaptığı İşe Göre Dağılımları.....	35
Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları.....	36
Öğrencilerin Aile Ve Yakınlarında Meslek Lisesi Mezunu Olma Durumlarına Göre Dağılımları.....	37
Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları.....	38
Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları.....	38
Öğrencinin Lise Öncesi Eğitim Durumları İle İlgili Özellikleri Bakımından Dağılımları	39
Öğrencilerin İlköğretim Diploma Notlarına Göre Dağılımları.....	39
Öğrencilerin İlköğretimde Disiplin Cezası / Uyarı Alma Durumlarına Göre Dağılımları.....	40
Öğrencilere İlköğretimde Yönlendirme Yapılma Durumlarına Göre Dağılımları.....	41
Öğrencilerin Okul Sonrasına İlişkin Düşünceleri	42
Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Ki Hedeflerine İlişkin Dağılımları.....	42
Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Alanla İlgili İş Bulma Düşüncelerine Göre Dağılımları.....	43
Öğrencilerin Dört Yıllık Üniversiteye Girebileceğine Olan İnançlarına Göre Dağılımları.....	44
Öğrencilerin Devam Ettikleri Okulları Tercih Nedenleri Ve Bu Okullarla İlgili Düşünceleri	45
Öğrencilerin Şuanda Okudukları Okulu Seçmelerindeki Etkenlerin Dağılımları.....	45
Öğrencilerin Meslek Lisesini Tavsiye Etme Düşüncelerinin Dağılımları.....	46
Öğrencilerin Meslek Liselerinin Toplumdaki Yerine İlişkin Algıları.....	47

Öğrencilerin Aldığı Eğitimi Üniversiteye Hazırlamada Yeterli Bulma Dağılımları.....	48
Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Etkinliklere Karşı İlgileri	49
Öğrencilerin Ençok Seyrettiği Tv Programlarının Dağılımları.....	50
Öğrencilerin Ençok Sevdiği Tv Dizilerinin Dağılımları.....	51
Öğrencilerin Ençok Sevdiği Sanat Dallarının Dağılımları.....	52
Öğrencilerin Ençok Sevdiği Spor Dalının Dağılımları.....	53
Öğrencilerin Ençok Sevdiği Müzik Türünün Dağılımları.....	54
Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarına Göre Dağılımları.....	55
Öğrencilerin Eğitimde Aile Desteği Bakımından Durumları	57
Eğitimle İlgili Ailelerinin Öğrencilere Yardım Etme Konularının Dağılımları.....	57
Öğrencilerin Ailelerinin Okulla İlgili Konularda Öğrencilerle İlgilenme Dereceleri Dağılımları.....	58
Ailelerin Öğrencilerin Okuldaki Sorunlarına Katkı Dereceleri Dağılımları...	59
V. SONUÇ VE ÖNERİLER	60
Sonuçlar	60
Öneriler	62
Uygulamacılara Yönelik Öneriler.....	62
Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	63
EKLER	64
KAYNAKÇA	69

TABLolar LİSTESİ

TABLO

NO:

SAYFA

1	Üç Avrupa Ülkesindeki Yönlendirme Çalışmalarının Karşılaştırılması	20
2	Öğrenci Sayıları	25
3	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	27
4	Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımları	28
5	Öğrencilerin Ailelerinde Meslek Lisesi Öğrencisi Olma Durumuna Göre Dağılımları	29
6	Öğrencilerin Evlerinin Kendilerinin Olma Durumuna Göre Dağılımları	30
7	Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları	30
8	Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları	32
9	Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	33
10	Öğrencilerin Babalarının Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	33
11	Öğrencilerin Annelerinin Yaptığı İşe Göre Dağılımları	34
12	Öğrencilerin Babalarının Yaptığı İşe Göre Dağılımları	35
13	Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları	36
14	Öğrencilerin Aile Ve Yakınlarında Meslek Lisesi Mezunu Olma Durumlarına Göre Dağılımları	37
15	Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	38
16	Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	38
17	Öğrencilerin İlköğretim Diploma Notlarına Göre Dağılımları	39
18	Öğrencilerin İlköğretimde Disiplin Cezası / Uyarı Alma Durumlarına Göre Dağılımları	40
19	Öğrencilere İlköğretimde Yönlendirme Yapılma Durumlarına Göre Dağılımları	41
20	Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Ki Hedeflerine İlişkin Dağılımları	42
21	Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Alanla İlgili İş Bulma Düşüncelerine Göre Dağılımları	43
22	Öğrencilerin Dört Yıllık Üniversiteye Girebileceğine Olan İnançlarına Göre Dağılımları	44

23	Öğrencilerin Şuanda Okudukları Okulu Seçmelerindeki Etkenlerin Dağılımları	45
24	Öğrencilerin Meslek Lisesini Tavsiye Etme Düşüncelerinin Dağılımları	46
25	Öğrencilerin Meslek Liselerinin Toplumdaki Yerine İlişkin Algıları	47
26	Öğrencilerin Aldığı Eğitimi Üniversiteye Hazırlamada Yeterli Bulma Dağılımları	49
27	Öğrencilerin Ençok Sevdiği Tv Programlarının Dağılımları	50
28	Öğrencilerin Ençok Sevdiği Tv Dizilerinin Dağılımları	51
29	Öğrencilerin Ençok Sevdiği Sanat Dalının Dağılımları	52
30	Öğrencilerin Ençok Sevdiği Spor Dalının Dağılımları	53
31	Öğrencilerin Ençok Sevdiği Müzik Türünün Dağılımları	54
32	Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarına Göre Dağılımları	56
33	Eğitimle İlgili Ailelerinin Öğrencilere Yardım Etme Konularının Dağılımları	57
34	Öğrencilerin Ailelerinin Okulla İlgili Konularda Öğrencilerle İlgilenme Dereceleri Dağılımları	58
35	Ailelerin Öğrencilerin Okuldaki Sorunlarına Katkı Dereceleri Dağılımları	59

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde araştırma konusunu oluşturan problem durumu belirtilmiş, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları verilmiştir.

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda da belirtildiği gibi Milli Eğitim Bakanlığının görevi iyi insan, iyi vatandaş ve üretken insan yetiştirmektir. Bunları gerçekleştirmek için okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve her çeşit örgün ve yaygın eğitim kurumları açar, öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlar, programlar, yürütür, takip ve denetim altına alır.

Üretken insan yetiştirmek önemli ölçüde Mesleki eğitim kurumlarında gerçekleşmektedir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitimin bireylerin ve iş hayatının ihtiyaçlarına, toplumsal dinamiklere uygun şekilde sürekli yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Bunlar göz önünde bulundurulduğunda yönlendirmenin de eğitimde çok önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencileri çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğrenime veya hem mesleğe hemde yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamak ortaöğretimin amaç ve görevleri arasındadır.

Bu görevleri yerine getirirken de öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplumun ihtiyaçları arasında denge sağlanır.

Yöneltilme temel eğitimde başlar, yanımları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yönlentmeyi sağlamak için ortaöğretimde devam eden ibaresi Milli Eğitim Temel kanununda bulunmaktadır.

Problem

Endüstrileşme sürecini oluşturan önemli unsurlardan biri insan gücüdür. Bu bakımdan insan gücü ile eğitim sistemi arasında çok yakın ilişkiler bulunmaktadır.

Çağdaş teknolojiyi kullanacak bireylerde gerekli bilgi , beceri ve davranışları geliştirmeden, teknolojinin devamı sağlanamaz. İnsan gücü açısından gerekli hazırlıklar tamamlanmadan, çağdaş teknolojiyi yansıtan fabrikalar kurmak, ülkenin ekonomisini değiştirmemektedir; hatta bu durum işsizliği artırmaktadır (Sarıkaya, 1999, s.1) Bir ulusun sahip olacağı en önemli üretim faktörü eğitilmiş insan gücüdür. Bu nedenle işgücünün niteliğini artıracak olan eğitim büyük önem taşımaktadır.

Toplumsal ve kişisel engellemeler nedeniyle mağdur durumda olanların daha iyi bir sosyal konuma ulaşmaları, önemli ölçüde eğitim ve öğretime bağlıdır. Eğitim sorunu, istihdam ve mesleki eğitim politikası ile yakından ilgilidir. İşsizlik oranlarının da kanıtlandığı gibi, yaşanan toplumun ekonomik ve sosyal bir bunalım içinde bulunması eğitimin yeniden dağıtımını doğrultusunda çabalar gerekmektedir (MEB, 1996, s.4).

Her eğitim sistemi belli hedeflere ulaşmak için çalışır. Bu hedefler toplumun siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal ve teknolojik ihtiyaçları göz önüne alınarak belirlenir. Mesleki ve teknik eğitim , iki temel nedenden dolayı kalkınma sürecinde önemli olarak kabul edilir. Bunlar ekonomik ve toplumsal nedenlerdir. Mesleki ve teknik eğitimin hedefi: Bireyi ihtiyaç duyulan bir meslek alanına hazırlamak ve bireyin yeteneklerini en üst sınırlarına kadar geliştirmektir (MEB, 1994, s.34). Kalkınma planlarında belirtildiği gibi, ülkemiz endüstrinin ihtiyaç duyduğu çağdaş bilim ve teknolojik metotları bilen, kullanan, yorumlayarak geliştiren ve yeniliklere uyum sağlayan ara insan gücünün yetiştirilmesinde mesleki - teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilke olmuştur. Ancak uygulamada mesleki - teknik eğitime gereken önemin verilmediği, istenilen gelişmenin de yakalanamadığı bir gerçektir.

E.F. Denison yaptığı bir araştırmada, 1927-1957 dönemi Amerikan ekonomisinde büyümeye katkısı olan beş önemli kaynağın büyüklükleri şöyle belirlenmiştir .

İstihdam artışı	:%34
Eğitim artışı	:%23
Sermaye artışı	:%15
Bilgi(teknolojik ilerleme) artışı	:%20
Pazar genişlemesinin yarattığı "ölçek etkisi"	:%8

Bu verilere göre ekonomik büyümede eğitimin katkısı %23 ile sermaye artışından kaynaklanan katkının da üzerindedir.

Eğitimin ekonomik katkısı, bugünkü üretim koşullarında bu denli net belirtilmemekle birlikte, eğitimin üretim sürecine olumlu katkılarda bulunduğu, elde edilen ürünün nitelik ve niceliğini etkileyebileceği kabul edilmektedir (Mutaf, 1995, s.1).

Eğitim sisteminin örgün ve yaygın eğitim alt sistemlerinde mesleki ve teknik öğretim programları uygulanmaktadır. Programların gerektirdiği bilgiler, değişik öğretim araçları kullanılarak, teknik ve yöntemlerden faydalanılarak bireylere kazandırılabilir. Ancak becerinin de kazandırılması amaçlandığında öğretimin uygulamalı yapılması gerekir (Taymaz, 1987, s. 507).

Genç bir nüfus yapısına sahip olan ülkemizde eğitim arzının sınırlı , buna karşı hızlı nüfus artışıyla birlikte eğitim talebinin yüksek oluşu bir gerçektir. Özellikle yüksek öğretimde görülen arz yetersizliği ve yüz binlerce gencin açıkta kaldığı bir örgün eğitim sisteminde, istihdam edilemeyen bu potansiyel mesleki - teknik eğitimle kazanılması gerekmektedir (Arslan, 1992, s. 126).

Serin (1972, s.31, akt: Sarıkaya, 1999, s. 4), bireylerin eğitim talebinin başka etkenlerini şöyle vurgulamaktadır.

Genellikle daha fazla eğitim görmüş ailelerin çocukları yada çeşitli engeller nedeni ile hiç eğitim almamış olsa bile, eğitimin önemini kavramış ailenin çocukları daha fazla eğitim elde etmektedirler. Ailesi çok az yada hiç eğitim görmemiş ve bunun önemini de kavrayamamış ailelerin çocuklarının elde ettiği eğitim seviyesi veya başarısının en önemli nedenlerinden birisi, çevrenin veya toplumun, çocukları, ailelerinin hangi eğitim seviyesinde olduklarına bakmaksızın asgari seviyede eğitim sağlamaya zorlaması veya uyarmasıdır. Annenin babaya nazaran daha fazla eğitim görmüş olması da çocukların aldıkları eğitim miktarını artırıcı etkiler doğurmaktadır. Ailenin mesleki durumu ile çocukların elde ettikleri eğitim miktarı arasında da bir takım ilişkiler vardır. Genellikle, meslek sahibi, yönetici veya nitelikli elemanların çocukları, niteliksiz kimselerin çocuklarına nazaran daha kolay ve daha fazla eğitim hizmetlerinden yararlanabilmektedirler. Anne-babanın eğitim seviyesinin, çocukların eğitim seviyesi üzerindeki etkileri dolaysız ve dolaylı olabilir, dolaysız etkinin kaynağı

ebeveynin ilgi, sorumluluk ve otoritesi, dolaylı etkinin kaynağı ise ailenin yaşadığı sosyo-ekonomik çevredir.

Pehlivan'ın yaptığı yüksek lisans tez araştırmasında, ailenin gelir düzeyinin öğrencilerin eğitim tercihlerini etkilediği belirlenmiştir. Aileler çocukların eğitimi için yaptıkları harcamaları çocuğunun geleceği için bir yatırım olarak kabul etmektedirler. Öyleyse bireyin eğitilmesinde temel amaç, hak edilen diplomanın bir iş bulma yada istihdam aracı olmasıdır. Birey bir meslek edinmek ve bu meslekte çalışarak toplumda hak ettiği yere gelebilmek için eğitim talep etmektedir. Toplum da, bireyin yetiştiği meslekte verimli ve üretken olması, ekonomik büyümeye katkı sağlaması için eğitime, öncelik ve ağırlık vermektedir. Konuya bu yönden bakıldığında, eğitimin ekonomik stratejisi, zorunlu eğitimden sonraki eğitim düzeylerinde yoğunluk kazanmaktadır (Adem, 1993, s.70 - 71, akt: Sarıkaya, 1999, s. 5).

Hızla kalkınan ve sanayileşme çabası içinde bulunan Türkiye, geleneksel, tarımsal toplumdaki, ileri, sanayileşmiş bir toplum haline geçiş koşulları içinde yaşamaktadır. Gelişmenin hızla gerçekleşmesi için nitelikli insan gücü ve mesleki bileşimin yapısında önemli değişikliklere gereksinim vardır. Kullanılan teknoloji ister en yenisi, ister en çok kullanılanı olsun çeşitli faaliyet kollarına dağılan insan gücünün, mesleki nitelikleri değişen ihtiyaçlara uyum sağlayacak şekilde gelişmek ve değişmek zorundadır. Bu nedenle sanayileşmek isteyen Türkiye'nin çağın makine ve donatımını üretecek, kullanacak, onaracak, bilgi ve niteliğe sahip işgücüne ihtiyacı çok yüksektir. Çünkü, her alanda üretim ve verim seviyesinin önemli derecede artması bu nitelikteki işgücünün miktarı ile doğru orantılıdır (Ulug, MEB, 1996, s.40).

Meslek eğitiminin istenilen seviyede gerçekleştirilememesinin önemli iki nedeni vardır. Birincisi; Devletin eğitime ayırabildiği kaynaklar yetersiz kalmaktadır. Devlet bütçesinden Milli Eğitim'e ayrılan payın 1940'lı yılların sonunda meslek eğitimine 1/4'ü ayrılabilirken son yıllarda ancak 1/10'u ayrılabilir. Çok pahalıya mal olan meslek eğitimini, bu yetersiz bütçe imkânları ile günün şartlarına uygun donatılmamış okullarda yapma olanağı kalmadığından, okullarda ancak temel mesleki bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. İkincisi, meslek eğitiminin sadece devlet eli ve imkanları ile okullarda yürütülebilmesi, bu eğitimi iş hayatından koparmaktadır. Okulda işyeri ortamı yaratılması güç olan meslekler için; temel bilgi ve beceriler okulda kazandırıldıktan sonra, bunların uygulamasının mutlaka iş yerlerinde yapılması

gerekmektedir. 1977 yılında yürürlüğe giren 2089 sayılı Çıraklık, Kalfalık ve Ustalık Kanunu'nu uygulanmasında bazı aksaklıklar görülmüş, Kanunun bütünüyle yeniden düzenlenmesine gerek duyulmuştur (MEB., 1990a , s.21-22, akt: Sarıkaya, 1999, s. 20).

Yukarıda belirtilen konular göz önüne alındığında Mesleki Teknik eğitimin gereği ve ülke ekonomisi ve kalkınması için önemi anlaşılmaktadır. Bunun yanında insanlar ilköğretimini tamamladıktan sonra bir takım nedenlerle genel liseyi veya meslek lisesini tercih ederek, öğrenimlerini devam ettirmektedirler. Bunlara istinaden Endüstri Meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırılmasına gerek olduğu düşünülerek bu konu incelemeye değer görülmüştür.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, Endüstri meslek lisesi ve genel lise öğrencilerini bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırmaktır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Kocaeli ili Gebze ilçesindeki Genel Lise ve Endüstri Meslek lisesinde öğrenim gören;

1- Öğrencilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik durum bakımından dağılımları nasıldır?,

2- Öğrencilerin lise öncesi eğitim durumları ile ilgili özellikleri bakımından dağılımları nasıldır?

3-Öğrencilerin okul sonrasına ilişkin beklentileri ve düşünceleri nelerdir?

4-Öğrencilerin devam ettikleri okulları tercih nedenleri ve bu okullarla ilgili düşünceleri nasıldır?

5-Öğrencilerin sosyo-kültürel etkinliklere karşı ilgileri nasıldır?

6-Öğrencilerin eğitimde aile desteği bakımından durumları nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Türk eğitim sisteminde zorunlu eğitimin beş yıldan sekiz yıla çıkarılmasıyla, ortaöğretim düzeyinde eğitim veren kurumlar olarak yalnızca liseler kalmıştır. Orta öğretim kurumlarının, yüksek öğrenime bir basamak ve mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı kurumlar olma gibi işlevleri vardır.

Orta öğretimin işlevlerinde başarılı ya da başarısız olması toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel hayatını da etkiler.

Eğitim sürecinde ilköğretimden mezun olan öğrencilerden, bir üst öğretime atılmayı düşünenler buna ilişkin "karar verme" durumuyla karşı karşıya kalırlar. Genel Lise eğitimi ile Mesleki Eğitim arasında seçim yaparlar. Bu seçimi yaparken çeşitli etkenlere göre karar verirler veya belli bir yönü seçmek zorunda kalırlar.

Mesleki eğitime olan bireysel istemin manipülasyonu, belirlenecek ilke ve politikalar, nesnel verilerle yapılmalıdır. İlköğretimden mezun olan öğrencilere gelişmiş güzel bir yönlendirme (sadece ilköğretim diploma notuna göre) yapılmamalı, yönlendirme akademik olmalıdır. Çünkü akademik olarak yapılmayan yönlendirme birçok olumsuzluk meydana getirdiği gibi kıt olan ülke kaynaklarının da israfına neden olmaktadır. Çünkü Devlet meslek lisesi öğrencisine, genel lise öğrencisinden yaklaşık 2 kat daha fazla harcama yapmaktadır.

Bütün bunlar göz önünde tutulduğunda bu araştırma sonucunda elde edilecek bilgilerin aşağıdaki yararları sağlayacağı düşünülmektedir;

1- Bireylerin meslek liselerini üniversiteye giriş basamağını, yoksa üniversiteye giremezse bir iş bulma aracı olarak mı gördüğüne yönelik ilgiler sunabilir. Böylece politik kararlar verenlere; meslek liselerinin teşviki, geliştirilmesi, meslek liselerine karşı bakış açısının değiştirilmesinde yeniden planlama ve düzenlenmesinde faydalı bilgiler sunabilir.

2- İlköğretimde yönlendirme hizmetinin akademik olarak yapılıp yapılmadığı konusunda fikir verebilir.

3- Bu araştırmanın bir sanayi bölgesi olan Gebze ilçesinde yapılmış olması, meslek lisesi / Genel lise tercihinde, sanayi bölgesi ile diğer bölgeler arasındaki tercih farklılığı ortaya çıkabilir.

4- Bu konuda yapılabilecek araştırmalara bir ön bilgi niteliğinde katkı gösterebilir.

Sayıtlılar

Bu araştırma aşağıdaki varsayımlara dayanmaktadır;

1- Öğrenciler kendilerine verilen (anket) bilgi toplama aracını içtenlikle doğru olarak cevaplamışlardır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada;

- 1- Araştırma örneklemini Kocaeli ili Gebze ilçesindeki dört adet Meslek lisesini dört adet Genel liseyi kapsamaktadır.
- 2- Araştırma, anket tekniğinin getirdiği sınırlılıkları taşımaktadır.
- 3- Anadolu Teknik Liseleri, Anadolu Meslek Liseleri, Teknik Liseler ve Anadolu Liseleri araştırma dışı bırakılmıştır.
- 4- Araştırmanın yapıldığı yer sanayi bölgesi olduğu için sanayinin olmadığı bölgeler için genellenemeyebilir.

BÖLÜM II

İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Türk Millî Eğitim Sistemi

Türkiye'de eğitim; adalet, güvenlik ve sağlık gibi devletin temel işlevlerinden birisi olup devletin denetimi ve gözetimi altında yapılmaktadır.

Eğitim hizmetlerinin sunumunda; Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilâtı, taşra ve yurt dışı teşkilâtları önemli görevler üstlenmektedirler.

Eğitim hakkı, T.C. Anayasası ile güvence altına alınmış; eğitimin tür ve kademelerini ve işleyişe dönük esasları düzenleyen mevzuatla, Türk Eğitim Sisteminin bugünkü yapısı kurulmuştur.

Türk Millî Eğitim Sisteminin genel çerçevesi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir.

Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları

Millî Eğitimin genel amacı bütün bireyleri;

1. Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş vatandaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma

karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yaptırmaktır.

Türk Millî Eğitiminin Özel Amaçları

Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri

1. Genellik ve Eşitlik

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

2. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları

Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

3. Yönelme

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler. Millî eğitim

sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, orta öğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir. Yönelmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

4. Eğitim Hakkı

Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

5. Fırsat ve İmkân Eşitliği

Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

6. Süreklilik

Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

7. Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlak ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin eğitimin

her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışır ve bu maksatla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile iş birliği yapılarak Milli Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

8. Demokrasi Eğitimi

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için vatandaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasî ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasî olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

9. Lâiklik

Türk millî eğitiminde lâiklik esastır. Din kültürü ve ahlâk bilgisi öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

10. Bilimsellik

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir.

11. Planlılık

Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim-insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve

tarımında modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak meslekî ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve her türdeki örgün ve yaygın, meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

12. Karma Eğitim

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

13. Okul İle Ailenin İş Birliği

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde katkıda bulunmak için okul ile aile arasında iş birliği sağlanır. Bu maksatla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişleri Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

14. Her Yerde Eğitim

Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmî özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Millî Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tâbidir.

Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Türk Millî Eğitim Sistemi, bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ve bir bütünlük içinde “örgün eğitim” ve “yaygın eğitim” olmak üzere, iki ana bölümden oluşur.

1- Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Okul öncesi eğitim.-Okulöncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar.

Okulöncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz evrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratılmasını, Türkçenin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır.

İlköğretim.-İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, milli ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır.

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

Orta öğretim.-Orta öğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

İlköğretimini tamamlayan ve orta öğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci orta öğretime devam etmek ve orta öğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir.

Orta öğretimin amaç ve görevleri; millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda hem yüksek öğretime hem de mesleğe veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Orta öğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir.

Orta öğretim kurumlarının öğrenim süresi uygulanan programın özelliğine göre Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir.

Yüksek öğretim.-Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

Yükseköğretimin amacı; ülkenin bilim politikasına, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü gereksinimine göre öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, bilimsel alanlarda araştırmalar yapmak, araştırma-inceleme sonuçlarını gösteren ve bilim - tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayını yapmak, Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek,

Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözlü ve yazılı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktadır.

Yükseköğretim kurumları;

Üniversiteler

Fakülteler

Enstitüler

Yüksekokullar

Konservatuvarlar

Meslek yüksek okulları
Uygulama ve araştırma merkezleridir.

Özel eğitim ve rehberlik.-Özel eğitim kurumları, Türk Milli Eğitimin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitim gerektiren bireylerin;

Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

Kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmeleri için temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; ilgileri, gereksinimleri, yetenekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar.

Özel öğretim.-Özel öğretim kurumları ülkemizde devlet kurumlarına alternatif olarak kurulmuş ve örgütlenmiş yapılardır. Zamanla dershaneler ve etüt merkezleri ile daha da yaygın hale gelmiştir.

Ülkemizdeki bütün özel öğretim kurumlarının geniş kapsamda ilk hukuki statüleri 08.06.1965 tarih ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve daha sonra bu kanunda yapılan değişikliklere ve eklerine dayalı olarak çıkarılan çeşitli yönetmelik ve yönergeler ile belirlenmiş bulunmaktadır.

2- Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.

Yaygın eğitimin özel amacı, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde bulunan, ya da bu kademedен çıkmış yurttaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında;

Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanağı hazırlamak,

Bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak,

Millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yapmak,

Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,

Ekonominin gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı olanaklar hazırlamak,

Beslenme ve sağlıklı yaşam tarzını benimsetmek,

Çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak

Boş zamanlarını yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmaktır (Türkmen, 2005, s.345-349).

Genel Liseler

Genel liseler, Türk Millî Eğitimin amaçları doğrultusunda, öğrencileri orta öğretim seviyesinde asgarî genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan kurumlardır.

Öğrenim süreleri ilköğretim üzerine 3 yıl iken 2005-2006 öğretim yılında 4 yıla çıkarılmıştır.

2005-2006 öğretim yılında 1.721 genel lisede 1.406.174 öğrenci, 64.109 öğretmenle eğitim ve öğretim hizmeti verilmektedir.

2005-2006 öğretim yılında 68 genel lise açılmıştır.

Meslekî ve Teknik Orta Öğretim

Meslekî ve teknik orta öğretim; öğrencileri genel orta öğretimin amaçları ile birlikte onları iş ve meslek alanlarına insan gücü olarak yetiştiren ve yüksek öğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır. 3308 sayılı Kanun gereğince işyerlerinde uygulamalı

eğitim gören öğrencilere işveren tarafından asgarî ücretin en az % 30'u oranında ücret ve Bakanlığımızca sigortaları ödenmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 29. maddesi gereğince, küçük yerleşim birimlerindeki okulların bina ve tesislerinden, eğitim araçlarından, ğretmen ve diğer personelinden azam derecede faydalanmak ve böylece kaynak israfını önlemek amacıyla çok programlı liseler açılmaktadır. Bu okullar genel lise ve meslek lisesi programlarının bir yönetim altında uygulandığı okullardır. İlköğretim zerine öğrenim süresi 4 yıl olan ve öğrencilere; orta ğretim seviyesinde asgarî genel kültür kazandırılması ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu meslekî formasyon verilmesi suretiyle öğrencileri iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır.

Öncelikle küçük yerleşim birimlerinde meslekî ve teknik eğitim alanında faaliyet gösteren ve kapasitelerinin çok altında ğrencisi bulunan meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumları, etkinliği ve verimliliği sağlamak amacıyla meslekî ve teknik eğitim merkezi adı altında tek yönetimde birleştirilmiştir. Bu uygulamaya valiliklerin görüş ve teklifleri doğrultusunda devam edilecektir.

2005-2006 eğitim-ğretim yılında 4.038 okulda, 82.339 öğretmenle 1.176.115 ğrenci öğrenim görmektedir.

Meslek liselerinin ülke ekonomisine bir diğer yararı da; Meslek liselerinde, öğrencilere gerçek iş tecrübesi kazandırmak, okulun teknolojik gelişmelere uyumlu olarak donatılmasını sağlamak, okul ile yeni teknolojileri çevreye tanıtmak ve çevrenin bu yolla kalkınmasına yardım etmek amacı ile 3423 sayılı kanun ile Mesleki ve Teknik okullarda Döner Sermaye kurulmuştur.

Bu sayede;

Mevcut makine parkı ve teknik insan gücü potansiyelini ekonomiye kazandırmış,

Mesleki ve Teknik eğitim personeline ve öğrencilere ek gelir sağlamış,

Bakanlığın ihtiyaç duyduğu eğitim araçlarının ve donatım eşyasının üretilmesini sağlamış.

Elde edilen gelirden devlete vergi verilmiştir (APK, 2006, s.215).

Mesleki Rehberlik Ve Yönelme Süreci

Mesleki rehberlik ve yönelme, bireylerin türlü "meslekleri tanınmaları" ve "kendi kişisel özelliklerini tanınmaları" ve bu bilgilerin ışığında kendilerine en uygun olan meslekleri seçmeleri, sürecidir. Mesleki psikolojik danışma ise bu amaçla yapılan "bireysel" ya da "grupla" psikolojik danışma hizmetleridir. Bu anlamda, rehberlik ve yönelme bireye kendisi hakkında ve çevresindeki olanaklar ve meslekler hakkında bilgi sahibi olmasına, doğru ve yerinde kararlar verebilmesine yardım olarak tanımlanabilir (Özgüven, 2006, www.egitim.com).

Kişilik, zekâ ve yetenek açısından birbirinden farklı olan öğrencilerin, bu özelliklerini gözardı eden standart bir eğitim sürecine dahil edilmeleri durumunda beklenen başarıyı elde edemeyecekleridir.

Her bireyin; ilgi, istek ve yeteneklerine uygun bir alan ve eğitim programı vardır. Bu anlayış bireysel potansiyelin çeşitli yönlerden birey ve toplum için en uygun şekilde geliştirilmesine yönelik olup, kalkınma, zenginleşme, daha fazla gelir, daha iyi iş sağlamayı amaçlamaktadır. Bu da çocukların ve gençlerin akademik başarıları, yetenekleri, ilgileri, kişilik özellikleri doğrultusunda çeşitli programlara yönlendirilerek yetiştirilmeleriyle sağlanabilir. Bunun içindir ki, eğitim sisteminin önemli değişkenlerinden olan yönlendirme sürecinin birey ve toplum yaşamındaki önemi yadsınamaz.

Eğitim süreci boyunca okullarda yürütülen yönlendirme çalışmaları, eğitimsel yönlendirme ve mesleki yönlendirme olmak üzere iki gruba ayrılır. Eğitimsel sorunlarla ilgili olarak eğitim sisteminde bireye ve bireylere götürülen yardım etkinliklerine eğitimsel yönlendirme, bireye mesleksi tercihler yapmasında, bir meslek alanına yönelmesinde, bu meslek alanı içinde bir meslek seçmesinde ve mesleğe hazırlanmasında götürülecek etkinlikleri içeren yönlendirme çalışmalarına meslekî yönlendirme denilmektedir.

Yönlendirme, ülkemizde sadece bir rehberlik ve psikolojik danışmanlık faaliyeti olarak algılanmış ve okul rehberlik hizmetleri içinde yer almıştır. Bireyin ilgi ve yeteneklerini tanımasında önemli olan yönlendirme hizmetleri iyi uygulanamaması nedeniyle öğrenci yönlendirme etkinliklerinin öznesi değil, nesnesi durumundadır. Çünkü, ilköğretim okullarının sekizinci sınıfının ikinci yarısından itibaren yapılan yönlendirme hizmetleri, bir bakıma öğrencilerinin bu sınıftan sonra gidecekleri okulu

tanıma hizmeti olarak sunulmaktadır. Görüldüğü gibi, öğrencilerin bireysel ve meslekî farkındalıklarını sağlayan bir program uygulaması oluşturulamamıştır. Böylece işin program boyutu ve yönlendirme faaliyetlerinin planlı bir şekilde uygulanmasını sağlayacak yönetim boyutu göz ardı edilmektedir.

Bunların dışında ülkemizde bilhassa dershanelerde öğrencilerin meslek seçimine yardımcı olacak ciddi çabalar vardır. Ancak bu tür yönlendirme, öğrencinin öğrenim hayatı boyunca başarı ve başarısızlıklarını, ilgi ve yeteneklerini analiz etmekten uzak dershanedeki eğitim boyunca elde ettiği başarıyı esas alan bir anlayışa sahiptir (Kılıç ve Arslan, 2006, www.egitim.aku.edu.tr).

Tablo 1'de ülkemizdeki ve üç Avrupa ülkesindeki yönlendirme çalışmalarını karşılaştırmalı olarak özetlemektedir.

Tablo 1. Üç Avrupa Ülkesindeki Yönlendirme Çalışmaları

Ülke	Yönetim Şekli	Zorunlu Eğitim Süresi	Zorunlu Eğitim Yaş Kümesi	Yönlendirmenin Başladığı Yaş ve Sınıflar	Yönlendirme Kuruluşları
ALMANYA	yerel	12 yıl	6-18	11.Yaş (5.6.sınıflar yönlendirme sınıfı)	*Ortaöğretim kurumları *Eğitimsel yönlendirme servisleri *Merkezi Eyalet Ofisleri *Bölgesel Yönetim Ofisleri *Yerel Yönlendirme Ofisleri *Üniversiteler
FRANSA	merkezi	10 yıl	6-16	11.12 Yaş (5.6.sınıflar yönlendirme sınıfları)	*Ortaöğretim kurumları *Bilgi sağlama ve yönlendirme servisi *Özel sektör kuruluşları *Üniversiteler
İNGİLTERE	merkezi	11 yıl	5-16	11 yaş (5.sınıf)	*Ortaöğretim kurumları *Kariyer servisleri *Özel sektör kuruluşları *Bağımsız okulların kariyer organizasyonu *Merkez Rehberlik ve Gençlere İş Bulma Kurumu
TÜRKİYE	merkezi	8 yıl	6-14	14 yaş (8.sınıf 2.yarı)	*Ortaöğretim kurumları *Okul Rehberlik Hizmetleri *Dershaneler

(Kaynak: www.egitim.aku.edu.tr).

İlgili Araştırmalar

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Meslek liselerinde yapılan bir araştırma, öğrencilerin bu okullarda okumaktan çok memnun olmadıklarını ortaya koydu. Ömer Kayır, Şükrü Karaca ve Yılmaz Şenyüz'ün adlarıyla yayınlanan "Mesleki ve Teknik Eğitim Alanındaki Problemler" başlıklı araştırmada, erkek teknik, kız teknik, ticaret-turizm ve imam hatip liselerinin sorunları irdelendi. İstanbul, Adana, İzmir, Ankara, Samsun, Erzurum, Gaziantep, Bursa, Antalya, Denizli, Konya ve Trabzon'daki toplam 67 okulda anket yöntemiyle gerçekleştirilen araştırma kapsamında, öğrencilere ve öğretmenlere sorular yöneltildi.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin yüzde 48.2'si "Liseye yeniden başlama imkanınız olsaydı, yine bu okulu tercih eder miydiniz?" sorusuna "Hayır" yanıtını verdi. Hayır yanıtını verenlerin oranı erkek teknik okullarında yüzde 57.4, kız teknik okullarında yüzde 57.7, ticaret-turizm okullarında yüzde 58.6, imam hatip okullarında ise yüzde 18.6 oranında çıktı. Öğrencilerin yüzde 48.8'i okulu kendi kararıyla seçtiğini belirtirken, yüzde 37.6'sı ailesinin teşvikiyle, yüzde 13.1'i de tamamen ailesinin kararıyla okula kayıt yaptırdığını bildirdi.

Meslek lisesi öğrencilerinin yüzde 56.8'i okulda aldığı eğitimin üniversiteye hazırlamada yeterli olmadığını vurgularken, yüzde 24'ü aldığı eğitimi mesleğe hazırlamada yeterli, yüzde 53.9'u da "kısmen yeterli" buldu. Öğrencilerin yüzde 75.5'inin okulda aldığı eğitimle Açık öğretim dışında bir fakülteyi kazanabileceğine inanmadığı, yüzde 48.8'inin de "mesleğiyle ilgili bir işte çalışmaya hazır olmadığını düşündüğü" tespit edildi.

Araştırmada, meslek lisesi öğrencilerinin uzun süredir dile getirdikleri katsayı sorununa da değinildi. Öğrencilerin yüzde 81'inin "üniversiteye girişte kendilerine büyük haksızlık yapıldığına inandığı" araştırmada, böyle düşünenlerin oranı erkek teknik liselerinde yüzde 81.7, kız teknik liselerinde yüzde 70, ticaret turizm liselerinde yüzde 80.2, imam hatip liselerinde yüzde 92.3 oranında gerçekleşti.

İmam hatip okullarındaki öğrencilerin yüzde 86.2'si, ticaret-turizm okullarındaki öğrencilerin yüzde 62.3'ü, erkek teknik okullarındaki öğrencilerin yüzde 60.9'u kız teknik okullarındaki öğrencilerin de yüzde 48.4'ü "üniversiteye girişte ayrıma tabi tutulmalarını en büyük sorun olarak gördüklerini" bildirdi.

Üniversiteye girişte uygulanan katsayı konusunda haksızlık yapıldığını düşünenlerin oranı erkek teknik liselerinde yüzde 85, kız teknik liselerinde yüzde 83.4, ticaret-turizm liselerinde yüzde 86.7, imam hatip liselerinde yüzde 92.8 olarak gerçekleşti. Tüm okullardaki öğrencilerin yüzde 80'inin "devletin meslek liselerini ihmal ettiği" görüşünü dile getirdiği araştırmada, öğrencilerin, okullarındaki araç-gereç donanımından yakındıkları, öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini yetersiz buldukları da belirlendi.

Ayrıca, öğrencilerin yüzde 57.5'inin yabancı dil eğitimini, yüzde 57.7'sinin de sosyal ve sportif faaliyetleri yetersiz bulduğu saptandı.

Öğretmenlerin görüşlerine de yer verilen araştırmada, öğretmenlerin yüzde 52.8'inin "öğrenci kalitesinin düşüklüğünü" meslek liselerinin en büyük sorunu olarak gördüğü ortaya çıktı. Öğretmenlerin yüzde 78'inin "son 5 yılda okula gelen öğrenci kalitesinde ciddi bir düşme olduğunu belirttiği" saptanan araştırmada, öğretmenlerin yüzde 29.9'unun araç-gereç eksikliğinden yakındığını, yüzde 7.4'ünün sınıfların kalabalıklığından şikayet ettiği belirlendi. Öğretmenlerin yüzde 75.8'inin de öğrenciler gibi "devletin meslek okullarını ihmal ettiği" görüşünü taşıdığını, yüzde 60.7'sinin velilerin okula ve öğrencilere ilgi göstermemesinden yakındığı saptandı. İlköğretim 7. ve 8. sınıflarda meslek okullarını tanıtan programlara yer verilmesini isteyen öğretmenlerin, liselerde eğitim süresinin 4 yıla çıkarılmasının tartışıldığı bu dönemde mevcut eğitim süresini yeterli buldukları da ortaya çıktı. Öğretmenlerin yüzde 69.8'inin mevcut süreyi yeterli, yüzde 4.4'ünün yetersiz bulduğu, yüzde 23.6'sının artırılmasını istediği belirlendi.

Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından, Mayıs 2004'te yapılan "Öğrenciler Eğitim İçin Ne Diyor?" isimli araştırma sonuçlarına göre "Eğitimi Değerlendirmede Genel Lise- Meslek Lisesi Karşılaştırması" nda "Çok memnunum" yanıtını veren öğrencilerden %13.1'nü meslek lisesi öğrencileri, %7.7'sini de genel lise öğrencileri oluşturmaktadır. "Eğitim Hayata Hazırlamıyor" diyen öğrencilerden %88'i genel lise, %73'ü ise meslek lisesi; "Özgüven Kazandırmıyor" diyen öğrencilerden %82'i genel lise, %66'sı meslek lisesi; "Sorgulayıcı Değil" diyen öğrencilerden %90'ını genel lise, %86'sı ise meslek lisesi öğrencileridir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere meslek lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine göre verilen eğitimden daha fazla memnun oldukları, verilen eğitimi daha anlamlı, hayata hazırlayıcı nitelikte buldukları

sonuçları ortaya çıkmaktadır.

Bilindiği gibi çağdaş dünyada mesleki eğitim öğrencilerinin oranı toplam ortaöğretim içerisinde % 65, üniversiteye hazırlamaya dönük okullara giden öğrenci sayısının genel ortaöğretim öğrencileri arasındaki oranı ise % 35'tir. Türkiye'de bu oranlar bütünüyle tersine çevrilmiştir. Hatta oranların tersine çevrilmesinin ötesinde, çarpıklığın giderek büyüdüğü görülmektedir.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Oklahoma Üniversitesinde öğretim görevlisi Mohammad Abdulkarim Abusal tarafından yapılan "Mesleki Teknik okullar alanındaki öğrencilerin Mesleki Programları seçimini etkileyen faktörler ve özellikleri" isimli araştırmadan bölgedeki mesleki eğitim alan öğrencilerin % 71'inin erkek, % 29'unun bayan olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca veriler, cinsiyet, annelerin eğitim seviyesi, babaların meslekleri, sınıf not ortalamalar ve gelecek planları öğrencilerin kayıtlı oldukları eğitim programı türü arasında önemli bir bağlantının olduğunu göstermiştir. Bulgular öğrencilerin belli programlara yazılmalarında önemli etkiye sahip beş faktör olduğunu göstermiştir. Bu faktörler önem sırasına göre öğrencilerin ilgisi, yüksek gelir, eğitim alanında mevcut iş, iyi iş koşulları ve uzmanlaşma alanında belirli yetenekler şeklinde sıralanmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem konusunda açıklamalar getirilmiş, daha sonra ise veri toplama aracının hazırlanması, uygulanması, verilerin toplanmasına, işlenmesine ve verilerin çözümüne ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli Genel Tarama Modelidir. Araştırma, Endüstri Meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırılmak üzere planlanmış ve gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2005-2006 öğretim yılında Kocaeli ili Gebze ilçesindeki Endüstri Meslek lisesi ve genel lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma evreni, 2310'u Meslek lisesi öğrencisi ve 2540'ı Genel lise öğrencisi olmak üzere toplam 4850 öğrenciden oluşmaktadır. Anket yapmak üzere 400'ü meslek lisesi öğrencisi, 400'ü Genel lise öğrencisi olmak üzere yansızlık ilkesi esas alınarak 800 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğrenci sayıları ilgili okulların bilgi dokümanlarından alınmıştır.

Öğrencilerin sayıca çok olması evrenin eleman olarak tümüne ulaşılmasına ekonomik ve zaman bakımından olanak vermediğinden örnekleme alma yoluna gidilmiştir. Örneklemin oluşturulmasında yansız (random) yöntem kullanılmış olup, örneklemin büyüklüğü 800 öğrenci tespit edilmiştir. Örneklemin oluşturulmasında okul türü özelliklerinin temsil edilmesine özen gösterilmiştir. Bu nedenle her iki okul türünden de eşit sayıda öğrenci alınmış, okul türlerinin kendi arasında da orantılı olarak

temsil edilmesini sağlamak için okulların her birinden ortalama %16'lık bir grup çekilerek örneklem oluşturulmuştur.

Araştırmada yer alan okulların öğrenci sayılarını gösteren sayısal veriler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrenci Sayıları

Okul Adı	Öğrenci Sayısı	Okul Adı	Öğrenci Sayısı
L. Aslan Çimento EML	680	Darıca Lisesi	715
Gebze EML	845	Gebze Lisesi	860
Pagev EML	275	Atatürk Lisesi	380
Dilovası ÇPL	510	Dilovası ÇPL	585
Toplam	2310	Toplam	2540

Anket Formunun Geliştirilmesi

Tez konusu ile ilgili mümkün olduğunca çok sayıda fazla madde hazırlandı. Prof. Dr. Ali İlker Gümüşeli'nin görüşü alınarak taslak hazırlandı. Hazırlanan taslak anket, kapsam geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlayabilmek için çeşitli branşlarda 20 öğretmene okutturulmuş biçim ve içerik açısından görüşler alınmıştır. Görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler biçim ve içerik açısından değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca evrenden alınan ve araştırmanın örnekleme dışında kalan Gebze ilçesinde 1 Meslek Lisesi 1 Genel lisede öğrenim gören 40 öğrenciye deneme uygulaması yapılmıştır. Deneme sonucunda elde edilen bilgiler ve uygulama sırasındaki gözlemler dikkate alınarak ankete son şekli verilmiştir.

Yapılan çalışmalar sonucunda 30 Anket maddesi hazırlanmıştır.

Anketteki sorular 6 bölümde gruplandırılmıştır. 1. bölümde öğrencilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik durum bakımından dağılımları, 2. bölümde öğrencilerin lise öncesi eğitim durumları ile ilgili özellikleri bakımından dağılımları, 3. bölümde öğrencilerin okul sonrasına ilişkin düşünceleri, 4. bölümde öğrencilerin devam ettikleri okulları tercih nedenleri ve bu okullarla ilgili düşünceleri, 5. bölümde öğrencilerin sosyo-kültürel etkinliklere karşı ilgileri, 6. bölümde öğrencilerin eğitimde aile desteği bakımından durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

Ankette, “öğrencilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik durum bakımından dağılımları” bölümüyle ilgili 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11. sorular, “öğrencilerin lise öncesi eğitim durumları ile ilgili özellikleri bakımından dağılımları” bölümüyle ilgili 12,13,14. sorular, “öğrencilerin okul sonrasına ilişkin düşünceleri” bölümüyle ilgili 15,16,17. sorular, “öğrencilerin devam ettikleri okulları tercih nedenleri ve bu okullarla ilgili düşünceleri” bölümüyle ilgili 18,19,20,21. sorular, “öğrencilerin sosyo-kültürel etkinliklere karşı ilgileri” bölümüyle ilgili 22,23,24,25,26,27. sorular ve “öğrencilerin eğitimde aile desteği bakımından durumları” bölümüyle ilgili 28,29,30. sorular sorulmuştur.

Veriler ve Toplanması

Okul yönetimleriyle birer ön görüşme yaparak anketler her okulda bir öğretmen eşliğinde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anket uygulanacak öğrencilerin seçimi random olarak sınıf listelerinden yapılmıştır.

Öğrencilere uygulanarak geriye alınan toplam 800 anket, kodlama işlemine başlamadan önce gözden geçirilmiştir. Yapılan incelemede anketlerin 56'sının maddelerinin büyük bölümün boş bırakıldığı; 25'inde bazı maddeler için 2 ve daha fazla seçeneğin birden işaretlendiği ve 15'inde de tüm maddeler için aynı şıkkın işaretlendiği görülmüştür. Bu nedenle, hatalı ve amaca uygun olmadığı belirlenen 96 anket değerlendirme dışı bırakılmış; geriye kalan 704 (evrenin yaklaşık %14'ü) anket üzerinde işlem yapılması kararlaştırılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri SPSS 11 paket programı kullanılarak tablolaştırılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, öğrencilerden anket aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve yorumlar 6 bölümde sunulmuştur.

Öğrencilerin Bireysel Özellikleri Ve Sosyo-Ekonomik Durum Bakımından Dağılımları

Endüstri meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik durumları bakımından karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16'da gösterilmiştir.

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

CİNSİYET		OKUL TURLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
KIZ	f	174	111
	%	49,4	31,6
ERKEK	f	178	241
	%	50,6	68,4
TOPLAM	f	352	352
	%	100	100

Araştırmaya katılan 352 genel lise öğrencisinin % 49,4 (174)'ü kız. % 50,6 (178)'sı erkektir. Araştırmaya katılan 352 meslek lisesi öğrencisinin % 31,6 (111)'sı kız. % 68,4 (241)'ü erkektir. Erkek öğrencilerin fazla olması, meslek liselerini daha fazla erkek öğrencilerin tercih ettiği düşüncesiyle açıklanabilir.

Bu verilere göre Endüstri Meslek Liselerinin erkek öğrenci ağırlıklı liseler olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımları

Ankete katılan öğrencilerinin kardeş sayısına göre dağılımları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımları

KARDEŞ SAYISI	OKUL TÜRLERİ	
	GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
KARDEŞİM YOK	f	5,0
	%	1,4
BİR	f	77,0
	%	21,8
İKİ	f	129,0
	%	36,6
ÜÇ	f	72,0
	%	20,5
DÖRT VE YUKARI	f	69,0
	%	19,7
TOPLAM	f	352,0
	%	100,0

Araştırmaya katılan Genel lise öğrencilerinin % 1,4'ünün kardeşinin olmadığı, % 21,8'inin bir, % 36,6'sının iki, % 20,5'inin üç ve % 19,7'sinin dört ve daha fazla kardeşi olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 4'ünün kardeşinin olmadığı, % 28,8'inin bir, % 35'inin iki, % 19,4'ünün üç ve % 12,8'inin dört ve daha fazla kardeşi olduğu görülmektedir. Her iki lise türünde de en çok iki kardeş seçeneğinin (Genel Lise % 36,6 , Meslek Lisesi % 35) işaretlendiği görülmektedir..

Öğrencilerin Ailelerinde Meslek Lisesi Öğrencisi Olma Durumuna Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin Ailesinde meslek lisesi öğrencisi olma durumlarına göre dağılımı Tablo 5’da gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Ailelerinde Meslek Lisesi Öğrencisi Olma Durumuna Göre Dağılımları

AILENİZDE MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİSİ VAR MI?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
VAR	f	68,0	144,0
	%	19,2	41,0
YOK	f	284,0	208,0
	%	80,8	59,0
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan Genel lise öğrencilerinin % 19,2’sinin ailesinde en az bir meslek lisesi öğrencisinin olduğu, % 80,8’inin ailesinde ise meslek lisesi öğrencisinin olmadığı görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 41’inin ailesinde en az bir meslek lisesi öğrencisinin var olduğu, % 59’unun ailesinde ise meslek lisesi öğrencisinin olmadığı görülmektedir.

Herhangi bir şekilde ailesinde Meslek lisesi öğrencisi olan velilerin veya öğrencilerin, okul tercihlerinde daha yüksek oranda tekrar meslek lisesini tercih ettikleri ileri sürülebilir.

Öğrencilerin Evlerinin Kendilerinin Olma Durumuna Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin yaşadıkları evlerinin kendilerinin olma durumlarına göre dağılımı Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Evlerinin Kendilerinin Olma Durumuna Göre Dağılımları

EV KENDİNİZİN Mİ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	249,0	246,0
	%	70,8	69,8
HAYIR	f	103,0	106,0
	%	29,2	30,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinden % 29,2'si evlerinin kendilerine ait olmadığını, % 70,8'ise evlerinin kendilerine ait olduğunu belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinden ise % 30,2'si evlerinin kendilerine ait olmadığını, % 69,8'ise evlerinin kendilerine ait olduğunu belirtmiştir.

Her iki okul türüne ait öğrencilerin, oldukça yüksek oranda evlerinin kendilerine ait oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

ANNE ÖĞRENİM DURUMU		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
OKUR-YAZAR DEĞİL	f	42,0	39,0
	%	12,0	11,0
OKUR-YAZAR	f	35,0	65,0
	%	10,0	18,6
İLKOKUL MEZUNU	f	177,0	158,0
	%	50,2	44,8
ORTAOKUL MEZUNU	f	49,0	42,0
	%	14,0	12,0
İLKÖĞRETİM MEZUNU	f	22,0	13,0
	%	6,2	3,6

Çizelge 7 - Devam

LİSE MEZUNU	f	24,0	30,0
	%	6,8	8,6
YÜKSEK OKUL MEZUNU	f	2,0	2,0
	%	0,6	0,6
ÜNİVERSİTE MEZUNU	f	1,0	2,0
	%	0,2	0,6
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM	f		1,0
	%		0,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerin % 12'sinin annesi okur-yazar olmadığı, % 10'unun annesinin okur yazar, % 50,2'sinin annesinin ilkokul mezunu, % 14'ünün annesinin ortaokul mezunu, % 6,2'sinin annesinin ilköğretim mezunu, % 6,8'inin annesinin lise mezunu, % ,6'sının annesinin yüksek okul mezunu, % ,2'sinin annesinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 11'inin annesi okur-yazar olmadığı, % 18,6'sının annesinin okur yazar, % 44,8'inin annesinin ilkokul mezunu, % 12'sinin annesinin ortaokul mezunu, % 3,6'sının annesinin ilköğretim mezunu, % 8,6'sının annesinin lise mezunu, % ,6'sının annesinin yüksek okul mezunu, % ,6'sının üniversite mezunu, % ,2'sinin de yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları büyük oranda İlk-orta ve ilköğretim grubunda toplanmıştır.

Öğrencilerle genelde daha çok annelerinin ilgilendiği düşünüldüğünde, öğrenim seviyeleri düşük olan annelerin çocuklarına verdikleri eğitim yetersiz kaldığı bu durumun öğrencilerin eğitimini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Genel lise- Meslek lisesi öğrenci anneleri arasında eğitim düzeyleri açısından önemli bir farklılığa rastlanmamıştır.

Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin babalarının öğrenim durumları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

BABA ÖĞRENİM DURUMU		OKUL TURLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
OKUR-YAZAR DEĞİL	f	7,0	7,0
	%	2,0	2,0
OKUR-YAZAR	f	28,0	52,0
	%	8,0	14,8
İLKOKUL MEZUNU	f	138,0	133,0
	%	39,2	37,7
ORTAOKUL MEZUNU	f	84,0	72,0
	%	23,6	20,4
İLKÖĞRETİM MEZUNU	f	30,0	21,0
	%	8,6	6,0
LİSE MEZUNU	f	52,0	56,0
	%	14,8	16,0
YÜKSEK OKUL MEZUNU	f	4,0	4,0
	%	1,2	1,2
ÜNİVERSİTE MEZUNU	f	9,0	6,0
	%	2,6	1,8
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM	f		1,0
	%		0,1
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerin babalarının % 2'sinin okur-yazar olmadığı, % 8'inin okur-yazar, %39,2'sinin ilkokul mezunu, % 23,6'sının ortaokul mezunu, % 8,6'sının ilköğretim mezunu, % 14,8'inin Lise mezunu, % 1,2'sinin yüksekokul mezunu, % 2,6'sının üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrenci babalarının ise % 2'sinin okur-yazar olmadığı, % 14,8'inin okur-yazar, %37,7'sinin ilkokul mezunu, % 20,4'ünün ortaokul mezunu, % 6'sının ilköğretim mezunu, % 16'sının Lise mezunu, % 1,2'sinin yüksekokul mezunu, % 1,8'inin üniversite mezunu, % ,1'inin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Öğrenci babalarından okur-yazar olmayanların oranı annelere göre oldukça düşük olup, eğitim düzeylerinin annelere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir..

Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin annelerinin çalışma durumları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

ANNE ÇALIŞIYOR MU?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	53,0	72,0
	%	15,0	20,4
HAYIR	f	299,0	280,0
	%	85,0	79,6
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin annelerinin % 15'i herhangi bir işte ücretli olarak çalışmakta, % 85'i ise çalışmamaktadır.

Meslek lisesi öğrencilerinin annelerinin ise % 20,4'ü herhangi bir işte ücretli olarak çalışmakta, % 79,6'sı ise çalışmamaktadır.

Bulgular annelerin çok büyük bir oranının ev hanımı olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin Babalarının Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin babalarının çalışma durumları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Babalarının Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

BABA ÇALIŞIYOR MU?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	316,0	316,0
	%	89,8	89,8
HAYIR	f	36,0	36,0
	%	10,2	10,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrenci babalarının % 89,8'i herhangi bir işte çalışmakta, % 10,2'si ise herhangi bir işte çalışmamaktadır.

Meslek lisesi öğrenci babalarının ise % 89,8'i herhangi bir işte çalışmakta, % 10,2'si ise herhangi bir işte çalışmamaktadır. Ailelerde babaların büyük bir çoğunluğunun çalıştığı görülmektedir.

Bu durum öğrenci ailelerinin büyük bir çoğunluğunun sadece babanın geliriyle geçinen aileler olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin Annelerinin Yaptığı İşe Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin annelerinin yaptığı işe göre dağılımlarını gösteren yüzdeler Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Annelerinin Yaptığı İşe Göre Dağılımları

ANNENİN YAPTIĞI İŞ		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
ÇİFTÇİ	f	3,0	1,0
	%	0,8	0,2
İŞÇİ(KALIFIYE)	f	2,0	3,0
	%	0,6	0,8
İŞÇİ	f	29,0	52,0
	%	8,4	14,8
SERBEST MESLEK	f	14,0	7,0
	%	4,0	2,0
MEMUR	f	1,0	
	%	0,2	
SUBAY	f	1,0	
	%	0,2	
POLİS	f		1,0
	%		0,2
ÖĞRETMEN	f	1,0	4,0
	%	0,2	1,2
EV KADINI	f	298,0	271,0
	%	84,8	77,2
EMEKLİ	f	1,0	12,0
	%	0,2	3,4
DİĞER	f	2,0	1,0
	%	0,6	0,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrenci annelerinin % 84,8'i ev kadını, % 2'si emekli ki bu sonuç Tablo 9'daki öğrencilerin annelerinin çalışma durumu ile

örtüşmektedir, %8,4'ü işçi (vasıfsız) ve % 4'ü de serbest meslek çalışanı olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrenci annelerinin ise % 77,2'si ev kadını, % 3,4'ü emekli ki bu sonuç da Tablo 9'daki öğrencilerin annelerinin çalışma durumu ile örtüşmektedir, % 14,8'i işçi (vasıfsız) ve % 2'si de serbest meslek çalışanı olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Babalarının Yaptığı İşe Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin babalarının yaptığı işe göre durumları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Babalarının Yaptığı İşe Göre Dağılımları

BABANIN YAPTIĞI İŞ		OKUL TURLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
ÇİFTÇİ	f	11,0	9,0
	%	3,2	2,6
İŞÇİ(KALIFIYE)	f	6,0	16,0
	%	1,8	4,6
İŞÇİ	f	129,0	164,0
	%	36,8	46,8
SERBEST MESLEK	f	120,0	91,0
	%	34,0	25,8
MEMUR	f	29,0	12,0
	%	8,2	3,4
SUBAY	f		1,0
	%		0,2
ÖĞRETMEN	f	3,0	3,0
	%	0,8	0,8
POLİS	f	1,0	1,0
	%	0,2	0,2
EMEKLİ	f	50,0	54,0
	%	14,2	15,4
DİĞER	f	3,0	1,0
	%	0,8	0,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrenci babalarının % 36,8'i vasıfsız işçi, % 34'ü serbest meslek çalışanı, % 14,2'si emekli, % 8,2'si memur, % 1,8'i kalifiye işçi, % 3,2'si de çiftçi olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrenci babalarının ise % 46,8'i vasıfsız işçi, % 25,8'i serbest meslek çalışanı, % 15,4'ü emekli, % 3,4'ü memur, % 4,6'sı kalifiye işçi, % 2,6'sı da çiftçi olduğu görülmektedir.

Meslek lisesinde öğrenim gören öğrenci babalarından işçi ve kalifiye işçi olanların oranı % 51,4 iken bu oran Genel lisede öğrenim gören öğrenci babalarında % 38,6 olarak görülmektedir.

Meslek lisesinde öğrenim gören öğrenci babalarından serbest meslek çalışanı ve memur olanların oranı % 29,2 iken bu oran Genel lisede öğrenim gören öğrenci babalarında % 42,2 olarak görülmektedir.

Araştırmaya göre serbest meslek çalışanı ve memur olarak çalışan öğrenci babaları çocukları için daha çok genel liseyi, işçi olarak çalışan öğrenci babaları ise çocukları için daha çok meslek lisesini tercih ettiğini söylemek olanaklıdır.

Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumları Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

AİLENİN AYLIK GELİRİ		OKUL TURLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
450 YTL'DEN AZ	f	60,0	63,0
	%	17,2	17,8
451-1000 YTL	f	200,0	212,0
	%	56,8	60,2
1001-1500 YTL	f	77,0	59,0
	%	21,8	16,8
1501 YTL VE YUKARISI	f	15,0	18,0
	%	4,2	5,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerin % 17,2'sinin ailesinin aylık geliri 450 YTL.'den az, % 56,8'inin aylık geliri 451-1000 YL. aralığında, % 21,8'inin aylık geliri 1001-1500 YTL arasında, % 4,2'sinin aylık geliri 1501 YTL ve yukarısında olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencilerin ise % 17,8'inin ailesinin aylık geliri 450 YTL.'den az, % 60,2'sinin aylık geliri 451-1000 YL. aralığında, % 16,8'inin aylık geliri 1001-1500 YTL arasında, % 5,2'sinin aylık geliri 1501 YTL ve yukarısında olduğu görülmektedir.

Bu bulgular öğrencilerin ailelerinin ortalama % 58'inin fakirlik sınırı ile orta gelir grubunun alt sınırı arasında bulunduğunu göstermektedir.

Araştırmaya göre aylık gelir dağılımı açısından, her iki okul türünde eğitim gören öğrenci ailelerinin gelirleri arasında bir farklılığın olmadığı ileri sürülebilir. Öğrenci ailelerinin aylık gelir dağılımı açısından aynı sınıfa ait olduğu söylenebilir..

Öğrencilerin Aile Ve Yakınlarında Meslek Lisesi Mezunu Olma Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin aile ve yakınlarında meslek lisesi mezunu olma durumları Tablo 14'da gösterilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Aile Ve Yakınlarında Meslek Lisesi Mezunu Olma Durumlarına Göre Dağılımları

AILENİZDE VEYA YAKINLARINIZDA MES.LİSESİ MEZUNU VAR MI?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	250,0	266,0
	%	70,1	75,5
HAYIR	f	102,0	86,0
	%	29,9	24,4
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinden % 70,1'inin ailesinde meslek lisesi öğrencisi olduğu, %29,9'unun ailesinde meslek lisesi öğrencisi olmadığı görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencilerinden ise % 75,6'sının ailesinde meslek lisesi öğrencisi olduğu, % 24,4'ünün ailesinde meslek lisesi öğrencisi olmadığı görülmektedir.

Gebze'nin sanayi bölgesi olması, her iki okul türü öğrenci ailelerinde meslek lisesi mezunu olması oranını arttırdığı söylenebilir.

Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin başka işte çalışma durumları Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

ÖĞRENCİLER BİR İŞTE ÇALIŞIYOR MU?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	75.0	171.0
	%	21.4	48.6
HAYIR	f	277.0	181.0
	%	78.6	51.4
TOPLAM	f	352.0	352.0
	%	100.0	100.0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 21,4'ü okul haricinde veya yaz tatillerinde çalıştığını % 78,6'sı da okul haricinde veya yaz tatillerinde çalışmadığını belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 48,6'sı okul haricinde veya yaz tatillerinde çalıştığını % 51,4'ü de okul haricinde veya yaz tatillerinde çalışmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya göre Meslek lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine nazaran büyük oranda okul haricinde veya yaz tatillerinde çalıştığını söylemek olanaklıdır.

Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin okul öncesi eğitim durumları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

ANAOKULU / KREŞE GİTTİNİZ Mİ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	33.0	32.0
	%	9.4	9.0
HAYIR	f	319.0	320.0
	%	90.6	91.0
TOPLAM	f	352.0	352.0
	%	100.0	100.0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 9,4'ü anaokulu / kreşe gittiklerini, % 90,6'sı anaokulu / kreşe gitmediklerini belirtmişlerdir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 9'u anaokulu / kreşe gittiklerini, % 91'i anaokulu / kreşe gitmediklerini belirtmişlerdir.

Anaokulu / kreşe gitmeleri açısından her iki okul türü arasında oransal olarak herhangi bir farkın olmadığı ileri sürülebilir.

Öğrencilerin Lise Öncesi Eğitim Durumları İle İlgili Özellikleri Bakımından Dağılımları

Endüstri meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin lise öncesi eğitim durumları ile ilgili özellikleri bakımından karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 17,18,19'da gösterilmiştir.

Öğrencilerin İlköğretim Diploma Notlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin ilköğretim diploma notlarına göre dağılımları Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin İlköğretim Diploma Notlarına Göre Dağılımları

İLKÖĞRETİM DİPLOMA NOTU		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
2 VE AŞAĞISI	f	3,0	1,0
	%	0,8	0,2
2,01-3	f	26,0	44,0
	%	7,4	12,6
3,01-4	f	128,0	216,0
	%	36,4	61,4
4,01 VE YUKARISI	f	195,0	91,0
	%	55,4	25,8
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % .8'inin diploma notları 2 ve aşağı, % 7,4'ünün 2,01-3 arası, % 36,4'ünün 3,01-4 arası, % 55,4'ünün de 4,01-5 arasında olduğu görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 2'sinin diploma notları 2 ve aşağı, % 12,6'sının 2,01-3 arası, % 61,4'ünün 3,01-4 arası, % 25,8'inin de 4,01-5 arasında olduğu görülmektedir.

Bu oranlara bakıldığında İlköğretim diploma notları 2 ve aşağı olanlar azda olsa bir farkla Genel liselere yöneldiği görülmektedir. İlköğretim diploma notları 2,01-3 arasında olan öğrenciler biraz farkla Meslek liselerine yönelmektedirler. İlköğretim diploma notları 3,01-4 arasında olanlar Meslek lisesini daha cazip görmekte ve buraya yönelmektedirler. İlköğretim diploma notları 4,01 ve yukarısında olanların büyük çoğunluğu ise Genel liseye yönelmektedirler.

Tablo 17 incelendiğinde, İlköğretim diploma not ortalaması düşük olan öğrencilerin Meslek liselerine geldiği ileri sürülebilir. Çünkü Genel liseyi tercih eden öğrencilerin % 44,6'sının notu 4 ve aşağıda iken, bu oran meslek lisesinde % 74,2 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin İlköğretimde Disiplin Cezası / Uyarı Alma Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin ilköğretimde disiplin cezası / uyarı alma durumuna göre dağılımları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin İlköğretimde Disiplin Cezası / Uyarı Alma Durumlarına Göre Dağılımları

DISİPLİN CEZASI/UYARI ALDINIZ MI?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	4,0	14,0
	%	1,2	4,0
HAYIR	f	348,0	338,0
	%	98,8	96,0
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 1,2'si ilköğretimde disiplin cezası / uyarı aldıklarını, % 98,8'i ise disiplin cezası / uyarı almadıklarını belirtmişlerdir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 4'ü ilköğretimde disiplin cezası / uyarı aldıklarını, % 96'sı ise disiplin cezası / uyarı almadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya göre oran azda olsa ilköğretimde disiplin cezası / uyarı alan öğrencilerin meslek lisesini tercih ettikleri söylenebilir.

Öğrencilere İlköğretimde Yönlendirme Yapılma Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilere ilköğretimde yönlendirme yapılma durumlarına göre dağılımları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilere İlköğretimde Yönlendirme Yapılma Durumlarına Göre Dağılımları

İLKÖĞRETİMDE MESLEKİ YÖNLENDİRME YAPILDI MI?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	80,0	97,0
	%	22,8	27,6
HAYIR	f	272,0	255,0
	%	77,2	72,4
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 77,2'si ilköğretimde Mesleki Rehberlik ve Yönlendirme yapılmadığını belirtmiştir. Sadece % 22,8'lik kesim ilköğretimde Mesleki Rehberlik ve Yönlendirme yapıldığını belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 72,4'ü ilköğretimde Mesleki Rehberlik ve Yönlendirmenin yapılmadığını, % 27,6'sı ilköğretimde Mesleki Rehberlik ve Yönlendirme yapıldığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya göre ilköğretimde mesleki rehberlik ve yönlendirmenin çok yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Yönlendirmenin sadece psikolojik danışmanlık olarak algılanmış ve okul rehberlik hizmeti içinde yürütülmeye çalışıldığını söylemek olanaklıdır. Bu durum Tablo 23'de elde edilen sonuçla (öğrenim gördüğü okulunu ilköğretimde yapılan yönlendirme sonucunda seçtim diyenlerin ortalama oranı % 1,75) örtüşmektedir.

Öğrencilerin Okul Sonrasına İlişkin Düşünceleri

Endüstri meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin okul sonrasına ilişkin düşünceleri bakımından karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 20'de gösterilmiştir.

Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Ki Hedeflerine İlişkin Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin mezun olduktan sonra ki hedeflerine ilişkin dağılımları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonraki Hedeflerine İlişkin Dağılımları

GENEL LİSEDEN / MESLEK LİSESİNDE MEZUN OLDUKTAN SONRA NE YAPMAYI DÜŞÜNÜYORSUNUZ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜM MESLEKLE İLGİLİ BİR İŞTE ÇALIŞMAK	f	56,0	107,0
	%	15,8	30,4
BABA MESLEĞİNE DEVAM ETMEK	f	6,0	6,0
	%	1,8	1,8
ÜNİVERSİTEYE DEVAM ETMEK	f	275,0	222,0
	%	78,2	63,0
ÖĞRENİMİMLE İLGİLİ OLMAYAN BİR İŞTE ÇALIŞMAK	f	6,0	4,0
	%	1,8	1,2
HERHANGİ BİR BEKLENTİM YOK	f	5,0	2,0
	%	1,4	0,6
DİĞER	f	4,0	11,0
	%	1,0	3,0
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 78,2'si Üniversiteye devam etmek istediğini, % 15,8'i öğrenim gördüğü meslekte çalışmayı istediğini belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencisinin ise % 63'ü üniversiteye devam etmek istemekte olup, öğrenim gördüğü meslekte çalışma oranına baktığımızda % 30,4 gibi bir değer görülmektedir.

Meslek lisesi öğrencileri tarafından "öğrenim gördüğüm meslekle ilgili bir işte çalışmak" seçeneğinin çok yüksek oranda işaretlemiş olması beklenmekteydi. Sanayinin

gelişmediği bölgelerde “öğrenim gördüğüm meslekle ilgili bir işte çalışmak” seçeneğini işaretleyenlerin oranının daha da düşeceğini söylemek olanaklıdır. Meslek liseleri için bu durumun hem zaman hem de maddi açıdan büyük bir kayıp olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bu verilere göre öğrencilerin meslek liselerini üniversiteye giriş basamağı olarak düşünüp, olmazsa bir iş bulma aracı olarak gördüklerini söylemek olanaklıdır.

Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Alanla İlgili İş Bulma Düşüncelerine Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin eğitim gördükleri alanla ilgili iş bulma düşüncelerine göre dağılımları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Alanla İlgili İş Bulma Düşüncelerine Göre Dağılımları

EĞİTİM GÖRDÜĞÜN ALANLA İLGİLİ İŞ BULABİLECEK MİSİN ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	198,0	300,0
	%	56,2	85,2
HAYIR	f	154,0	52,0
	%	43,8	14,8
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 56,2’si iş bulabileceğini, % 43,8’i iş bulamayacağını belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 85,2’si iş bulabileceğini, % 14,8’i iş bulamayacağını belirtmiştir.

Bölgenin sanayi bölgesi olması özellikle Meslek Lisesi öğrencilerinin iş bulmasını kolaylaştırdığından “iş bulabilecek misin?” sorusuna öğrenciler tarafından yüksek oranda evet cevabı verilmiştir.

Öğrencilerin Dört Yıllık Üniversiteye Girebileceğine Olan İnançlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin 4 yıllık üniversiteye girebileceğine olan inançlarına göre dağılımları Tablo 22'da gösterilmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin Dört Yıllık Üniversiteye Girebileceğine Olan İnançlarına Göre Dağılımları

4 YILLIK ÜNİVERSİTEYE GİREBİLECEĞİNE İNANIYOR MUSUN?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	253,0	135,0
	%	71,8	38,4
HAYIR	f	99,0	217,0
	%	28,2	61,6
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 71,8'i 4 yıllık üniversiteye girebileceklerine inandıklarını, % 28,2'si ise 4 yıllık üniversiteye girebileceklerine inanmadıklarını belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 38,4'ü 4 yıllık üniversiteye girebileceklerine inandıklarını, % 61,6'sı ise 4 yıllık üniversiteye girebileceklerine inanmadıklarını belirtmiştir.

4 yıllık üniversiteye girebileceğine inanmayanların içerisinde Meslek lisesi öğrencilerinin oranı daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 20'de, 4 yıllık üniversiteye devam etmek isteyen % 63'lük bir meslek lisesi öğrenci grubu varken, Tablo 22'de % 61,6'luk kısmın 4 yıllık üniversiteye girebileceklerine inanmadıkları görülmektedir. Üniversiteye devam etmek isteyip fakat girebileceklerine (katsayı farklılığı nedeniyle, müfredat farklılığı nedenleriyle) inanmayan öğrencilerin motivasyonunda problemler çıkabileceği ileri sürülebilir.

Öğrencilerin Devam Ettikleri Okulları Tercih Nedenleri Ve Bu Okullarla İlgili Düşünceleri

Endüstri meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin devam ettikleri okulları tercih nedenleri ve bu okullarla ilgili düşünceleri bakımından karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 23,24,25,26'da gösterilmiştir.

Öğrencilerin Şuanda Okudukları Okulu Seçmelerindeki Etkenlerin Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin şuanda okudukları okulu seçmelerindeki etkenlerin dağılımları Tablo 23'de gösterilmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin Şuanda Okudukları Okulu Seçmelerindeki Etkenlerin Dağılımları

OKULUNU ŞEÇMENDEKİ ETKİLER		OKUL TURLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
KENDİM SEÇTİM	f	147,0	198,0
	%	41,9	56,2
VELİMİN İSTEĞİYLE SEÇTİM	f	66,0	80,0
	%	19,4	22,8
İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİMİN TAVSİYESİYLE SEÇTİM	f	10,0	6,0
	%	2,8	1,8
ARKADAŞLARIMIN SAYESİNDE SEÇTİM	f	19,0	33,0
	%	5,6	9,4
BAŞKA BİR OKULA GİDEMEDİĞİMDEN SEÇTİM	f	77,0	21,0
	%	21,8	6,0
İLKÖĞRETİMDE YAPILAN YÖNLENDİRME SONUCUNDA SEÇTİM	f	9,0	5,0
	%	2,3	1,2
EVİMİZE YAKIN OLDUĞU İÇİN SEÇTİM	f	19,0	9,0
	%	5,4	2,6
ÜNİVERSİTEYİ DÜŞÜNDÜĞÜM İÇİN SEÇTİM	f	1,0	
	%	0,2	
DİĞER	f	4,0	
	%	0,6	
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 41,9'u okulunu kendi seçtiğini, % 19,4'ü velisi istediği için seçtiğini, % 21,8'i başka bir okula gidemediğinden dolayı seçtiğini, % 5,6'sı arkadaşlarının sayesinde seçtiğini, % 5,4'ü evine yakın olduğu için, % 2,8'i öğretmenlerin tavsiyesiyle % 2,3'ü de ilköğretimde yapılan yönlendirme sonucunda seçtiğini söylemiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 56,2'si okulunu kendi seçtiğini, % 22,8'i velisi istediği için seçtiğini, % 9,4'ü arkadaşlarının sayesinde seçtiğini, % 6'sı başka bir okula gidemediğinden dolayı seçtiğini, % 2,6'sı evine yakın olduğu için, % 1,8'i öğretmenlerin tavsiyesiyle % 1,2'si de ilköğretimde yapılan yönlendirme sonucunda seçtiğini söylemiştir.

Elde edilen verilere göre İlköğretimde yapılan yönlendirmenin yetersiz olduğu ileri sürülebilir.

Okuduğu okulu Veli isteği ile seçenler, kendisi seçenler ve arkadaşları sayesinde seçenlerin oranı meslek lisesinde daha yüksek olarak karşımıza çıkmıştır (Genel lise % 66,9, Meslek lisesi % 88,4).

Başka bir okula gidemediğinden ve evinin yakın olmasından dolayı şuan okuduğu okulu seçenlerin oranı genel lisede daha yüksek oranda karşımıza çıkmıştır (Genel lise % 27,2 , Meslek lisesi % 8,6).

Öğrencilerin Meslek Lisesini Tavsiye Etme Düşüncelerinin Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin Meslek lisesini tavsiye etme düşüncelerinin dağılımları Tablo 24'de gösterilmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin Meslek Lisesini Tavsiye Etme Düşüncelerinin Dağılımları

MESLEK LİSESİNİ YAKININIZA TAVSİYE EDER MİSİNİZ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	120,0	181,0
	%	34,2	51,4
HAYIR	f	232,0	171,0
	%	65,8	48,6
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 34,2'si Meslek lisesini yakınlarına tavsiye edebileceğini, % 65,8'i Meslek lisesini yakınlarına tavsiye etmeyeceklerini belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 51,4'ü Meslek lisesini yakınlarına tavsiye edebileceğini, % 48,6'sı Meslek lisesini yakınlarına tavsiye etmeyeceklerini belirtmiştir.

Meslek lisesinde okuyan öğrencilerin Meslek lisesini tavsiye etme oranının Genel lisede öğrenim gören öğrencilerin Meslek lisesini tavsiye etme oranından daha fazla olduğu görülmektedir. Yani meslek liselerini tanıyanların, işlevini bilenlerin ve imkanlarını görenlerin bu okulları tavsiye etme oranının yükseldiğini söylemek olanaklıdır.

Öğrencilerin Meslek Liselerinin Toplumdaki Yerine İlişkin Algıları

Öğrencilerin Meslek Liselerinin Toplumdaki Yerine İlişkin algıladıklarına dair anket sonuçları Tablo 25'da gösterilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin Meslek Liselerinin Toplumdaki Yerine İlişkin Algıları

MESLEK LİSELERİ TOPLUMDA NASIL ALGILANMAKTADIR ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
MEZUNLARININ KOLAYÇA İŞ BULABİLDİĞİ BİR OKUL	f	210,0	254,0
	%	59,6	72,2
İLKÖĞRETİMDEN SONRA DİPLOMA NOTU DÜŞÜK ÖĞRENCİLERİN GİTTİĞİ OKUL	f	25,0	27,0
	%	7,2	7,8
GENEL LİSE OKUYAMAZ DİYEREK VELİNİN ÖĞRENCİLERİNİ GÖNDERDİKLERİ OKUL	f	33,0	10,0
	%	9,4	2,8
MEZUNLARINA İYİ GELİR GETİREN OKUL	f	7,0	8,0
	%	2,0	2,2
ÜNİVERSİTEYE GİDEMEMEYECER ÖĞRENCİLERİN GÖNDERİLDİKLERİ OKUL	f	64,0	43,0
	%	18,2	12,2
DİĞER	f	13,0	10,0
	%	3,6	2,8
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 59,6'sı Meslek liselerini mezunlarının kolayca iş bulabileceği bir okul, % 18,2'si üniversiteye gidemeyecek öğrencilerin gönderildiği okul, % 7,2'lik kısım ilköğretim diploma notu düşük olan öğrencilerin gittiği okul, % 9,4'lük kısım Genel lise okuyamaz denilip velinin öğrencisini gönderdiği okul olarak tanımlamış olup, % 2'lik kısımda mezunlarına iyi gelir getiren okul olduğunu belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 72,2'si Meslek liselerini mezunlarının kolayca iş bulabileceği bir okul, % 12,2'side üniversiteye gidemeyecek öğrencilerin gönderildiği okul, % 7,8'lik kısım ilköğretim diploma notu düşük olan öğrencilerin gittiği okul, % 2,8'lik kısım Genel lise okuyamaz denilip velinin öğrencisini gönderdiği okul olarak tanımlamış olup, % 2,2'lik kısımda mezunlarına iyi gelir getiren okul olduğunu belirtmiştir.

İstanbul Sanayi Odası'nın geçtiğimiz yıllarda yaptığı bir araştırmaya göre yıllık satışlar esas alınarak yapılan değerlendirmede Türkiye'nin en büyük 100 sanayi kuruluşundan 7'si Gebze'de bulunmaktadır. Aynı araştırmaya göre Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşundan 30'u Gebze'de yer almaktadır (Gebze Eğitim Vakfı, 2001, s.195).

Gebze'nin sanayi bölgesi olduğu düşünüldüğünde diğer bölgelerde "mezunlarının kolayca iş bulabildiği bir okul" diyenlerin oranlarının düşeceği söylenebilir.

Anket sorusunda bulunan seçeneklerden "Diploma notu düşük öğrencilerin gittiği okul", Veli tarafından "Genel lise okuyamaz denilip öğrencilerin gönderildiği okul" ve "üniversiteye giremeyeceği düşünülen öğrencilerin" gönderildiği okul diyenlerin toplam oranı genel lisede % 34,8, meslek lisesinde % 22,8 olduğu görülmektedir. İlköğretim sonunda okul tercihinde bu düşüncelerin etkili olduğu ileri sürülebilir. Bu tip öğrencilere diploma notu düşük öğrenciler de eklendiğinde meslek liselerine yapılan harcamaların büyük bir bölümünün boşa gittiğini ve nitelikli ara insan gücünü yetiştiremediğini söylemek olanaklıdır.

Öğrencilerin Aldığı Eğitimi Üniversiteye Hazırlamada Yeterli Bulma Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin aldığı eğitimi üniversiteye hazırlamada yeterli bulma oran dağılımları Tablo 26'de gösterilmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin Aldığı Eğitimi Üniversiteye Hazırlamada Yeterli Bulma Dağılımları

ALDIĞINIZ EĞİTİM ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMADA YETERLİ Mİ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
YETERSİZ	f	111,0	150,0
	%	31,6	42,6
KISMEN YETERLİ	f	134,0	128,0
	%	38,0	36,4
YETERLİ	f	94,0	63,0
	%	26,8	17,8
OLDUKÇA YETERLİ	f	13,0	11,0
	%	3,6	3,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 30,4'ü aldıkları eğitimin kendilerini üniversiteye hazırlamada yeterli ve oldukça yeterli olduğunu, % 69,6'sı aldıkları eğitimin kendilerini üniversiteye hazırlamada yetersiz ve kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 21'i aldıkları eğitimin kendilerini üniversiteye hazırlamada yeterli ve oldukça yeterli olduğunu, % 79'u aldıkları eğitimin kendilerini üniversiteye hazırlamada yetersiz ve kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu oran Meslek liseli öğrenciler için normal karşılanırsa bile genel lise öğrencileri için oranın düşük olduğu ileri sürülebilir.

Araştırmaya göre Meslek liselerinin, öğrencileri üniversiteye hazırlamada yetersiz olduğu söylenebilir. Müfredat programları incelendiğinde de Endüstri Meslek liselerinde Matematik, Fizik, Kimya derslerinin müfredatlarının yetersiz veya bu derslerin bazı sınıflarda hiç olmadığı görülebilir.

Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Etkinliklere Karşı İlgileri

Endüstri meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin sosyo-kültürel etkinliklere karşı ilgileri bakımından karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 27,28,29,30,31,32'de gösterilmiştir.

Öğrencilerin Ençok Seyrettiği Tv Programlarının Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin en çok seyrettiği TV programlarının yüzde dağılımları Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Ençok Sevdiği
Tv Programlarının Dağılımları

ENÇOK SEYRETTİĞİNİZ TV. PROGRAMI HANGİSİDİR?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
HABER PROG	f	89,0	88,0
	%	25,2	25,0
MÜZİK PROG	f	104,0	111,0
	%	29,6	31,6
DİZİ	f	69,0	84,0
	%	19,8	23,8
MAGAZİN PROG	f	4,0	5,0
	%	1,2	1,4
SİNEMA	f	41,0	40,0
	%	11,6	11,4
TARTIŞMA PROG	f	16,0	7,0
	%	4,6	2,0
TALK SHOW PROG	f	15,0	12,0
	%	4,2	3,4
AKSIYON	f	1,0	
	%	0,2	
DİĞER	f	13,0	5,0
	%	3,6	1,4
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Genel lise öğrenciler tarafından en çok izlenen TV programı % 29,6 ile müzik programları olduğu görülmektedir. Bunu % 25,2 ile Haber programları, % 19,8 ile diziler, % 11,6 ile sinema izlemektedir. Müzik ve Dizi izlenme oranı % 49,4 olmuştur.

Meslek lisesi öğrenciler tarafından en çok izlenen TV programı % 31,6 ile müzik programları olduğu görülmektedir. Bunu % 25 ile Haber programları, % 23,8 ile diziler, % 11,4 ile sinema izlemektedir. Müzik ve Dizi izlenme oranı % 55,4 olmuştur. Müzik ve dizi izleme oranları arasında meslek lisesi öğrencilerin daha yüksek oranda olduğu, diğer TV programlarında oransal olarak Meslek lisesi, Genel lise öğrencileri arasında önemli bir farkın olmadığı ileri sürülebilir.

Öğrencilerin En Çok Sevdiği Tv Dizilerinin Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin en çok sevdiği TV dizilerinin yüzde dağılımları Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin En Çok Sevdiği Tv Dizilerinin Dağılımları

ENÇOK SEYRETTİĞİNİZ TV DİZİSİ HANGİSİDİR?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
DİZİ SEYRETMİYORUM	f	111,0	87
	%	31,6	12,4
KIRIK KANATLAR	f	12,0	4
	%	3,4	1,2
ACI HAYAT	f	18,0	15
	%	5,2	4,2
KURTLAR VADİSİ	f	30,0	100
	%	8,6	28,4
ALİYE	f	19,0	7
	%	5,4	2
IHLAMURLAR ALTINDA	f	3,0	7
	%	0,8	2
AŞK OYUNU	f	31,0	37
	%	9,0	22,8
EMRET KOMUTANIM	f	15,0	16
	%	4,2	4,6
ŞÖHRET	f	3,0	1
	%	0,8	0,2
AŞKA SÜRGÜN	f	8,0	3,0
	%	2,2	0,8
HIRSIZ POLİS	f	1,0	5,0
	%	0,2	1,4
TATLI HAYAT	f	1,0	
	%	0,2	
AVRUPA YAKASI	f	5,0	7,0
	%	1,4	2,0
BEYAZ GELİNCİK	f	5,0	
	%	1,4	
YABANCI DAMAT	f	12,0	3,0
	%	3,4	0,8
GÜMÜŞ	f	4,0	6,0
	%	1,2	1,8
HAYAT BİLGİSİ	f	6,0	4,0
	%	1,8	1,2

Tablo 28 - devam

DADI	f	1,0	1,0
	%	0,2	0,2
GENEL	f	67,0	49,0
	%	19,0	14,0
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 31,6'sı dizi seyretmediğini belirtmiştir. Seyredilme oranları , % 9 ile Aşk oyunu. % 8,6 ile Kurtlar Vadisi. % 5,4 ile Aliye, % 5,2 ile Acı hayat, % 4,2 ile Emret komutanım, % 3,4 ile Kırk Kanatlar. % 3,4 ile Yabancı Damat, % 2,2 Aşka sürgün dizileri sıralanmıştır.

Meslek lisesi öğrencilerinin ise % 12,4'ü dizi seyretmediğini belirtmiştir. Seyredilme oranları % 28,4 ile Kurtlar Vadisi, % 22,8 ile Aşk oyunu, % 4,6 ile Emret komutanım, % 4,2 ile Acı hayat, % 3,4 ile Yabancı Damat, % 2 ile Aliye, % 1,8 ile Gümüş, % 1,4 Hırsız polis, % 1,2 ile Kırk Kanatlar dizileri sıralanmıştır.

Araştırmadan Dizi seyredenlerin oranının meslek liseli öğrencilerde daha fazla olduğu görülmektedir. Kurtlar vadisi adlı diziyi genel lise öğrencilerine nazaran meslek lisesi öğrencileri çok büyük bir farkla daha fazla seyretmekte olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Ençok Sevdiği Sanat Dallarının Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin en çok sevdiği sanat dallarının dağılımları Tablo 29'de gösterilmiştir.

Tablo 29. Öğrencilerin Ençok Sevdiği Sanat Dallarının Dağılımları

ENÇOK SEVDİĞİNİZ SANAT DALI HANGİSİDİR?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
RESİM	f	58,0	53,0
	%	16,4	15,0
MÜZİK	f	144,0	153,0
	%	41,2	44,0
EDEBİYAT	f	21,0	17,0
	%	6,0	4,8

Tablo 29 - devam

SİNEMA	f	36,0	26,0
	%	10,2	7,4
TIYATRO	f	32,0	32,0
	%	9,0	9,0
DANS	f	34,0	24,0
	%	9,6	6,8
DİĞER	f	13,0	20,0
	%	3,6	5,6
YOK	f	14,0	27,0
	%	4,0	7,6
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,2

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin en çok sevdiği sanat dalı % 41,2 ile Müzik olmuştur. Bunu % 16,4 ile Resim, % 10,2 ile Sinema, % 9,6 ile Dans, % 9 ile tiyatro, % 6 ile Edebiyat takip etmektedir. Genel lisede sevdiği sanat dalının olmadığını belirten öğrencilerin oranı ise % 4'tür.

Meslek lisesi öğrencilerinin en çok sevdiği sanat dalı % 44 ile Müzik olmuştur. Bunu % 15 ile Resim, % 9 ile tiyatro, % 7,4 ile Sinema, % 6,8 ile Dans, % 4,8 ile Edebiyat takip etmektedir. Meslek lisesinde sevdiği sanat dalının olmadığını belirten öğrencilerin oranı ise % 7,6'dır.

Her iki okul türü öğrencilerinin sevdikleri sanat dalı, müzik olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevdikleri sanat dalları açısından oransal olarak Meslek Lisesi öğrencileri ile Genel lise öğrencileri arasında bir farkın olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin Ençok Sevdiği Spor Dalının Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin en çok sevdiği spor dalının dağılımları Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30. Öğrencilerin Ençok Sevdiği Spor Dalının Dağılımları

ENÇOK SEVDİĞİNİZ SPOR DALI HANGİSİDİR?	OKUL TÜRLERİ		
	GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ	
FUTBOL	f	150,0	188,0
	%	42,6	53,4
BASKETBOL	f	49,0	44,0
	%	14,0	12,6

Tablo 30 - devam

VOLEYBOL	f	107,0	67,0
	%	30,4	19,0
TENİS	f	4,0	2,0
	%	1,2	0,6
MASA TENİSİ	f	5,0	5,0
	%	1,4	1,4
HENTBOL	f		2,0
	%		0,6
YÜZME	f	27,0	33,0
	%	7,6	9,4
DİĞER	f	10,0	11,0
	%	2,8	3,0
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 42,6'sı en çok sevdikleri spor dalını futbol olarak belirtmişlerdir. Bunu % 30,4 ile Voleybol, %14 ile Basketbol, % 7.6 ile yüzme, % 1.4 ile Masa tenisi izlemektedir.

Meslek lise öğrencilerinin ise % 53,4'ü en çok sevdikleri spor dalını futbol olarak belirtmişlerdir. Bunu % 19 ile Voleybol, %12,6 ile Basketbol, % 9,4 ile yüzme, % 1,4 ile Masa tenisi izlemektedir.

Oranlara baktığımız Salon sporlarına Genel lise öğrencilerinin (% 44,4). Meslek lisesi öğrencilerinden (% 31,6) daha fazla ilgi gösterdiği, buna karşın Futbolda tersi bir durum olduğu görülmektedir (Genel lise oranı % 42,6, Meslek lisesi oranı 53,4).

Öğrencilerin Ençok Sevdiği Müzik Türünün Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin en çok sevdiği müzik türünün dağılımları Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31. Öğrencilerin Ençok Sevdiği Müzik Türünün Dağılımları

SEVDİĞİNİZ MÜZİK TÜRÜ HANGİSİDİR?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
HALK MÜZİĞİ	f	49,0	52,0
	%	14,0	14,8
SANAT MÜZİĞİ	f	8,0	7,0
	%	2,2	2,0

POP	f	183,0	146,0
	%	52,0	41,6
ARABESK	f	57,0	117,0
	%	16,2	33,2
JAZ	f	7,0	7,0
	%	2,0	2,0
ROCK	f	28,0	22,0
	%	8,0	6,2
HİP HOP	f	0,0	1,0
	%	0,0	0,2
YABANCI POP	f	1,0	0,0
	%	0,2	0,0
METAL	f	1,0	0,0
	%	0,2	0,0
DİĞER	f	18,0	0,0
	%	5,2	0,0
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencileri en çok sevdikleri müzik türü olarak Pop müziğini belirtmişlerdir (% 52). Bunu % 16,2 ile Arabesk izlemektedir. Daha sonra % 14 ile Halk müziği, % 8 ile Rock, % 2,2 ile Sanat müziği ve % 2 ile Jaz gelmektedir.

Meslek lisesi öğrencileri ise en çok sevdikleri müzik türü olarak Pop müziğini belirtmişlerdir (% 41,6). Bunu % 33,2 ile Arabesk izlemektedir. Daha sonra % 14,8 ile Halk müziği, % 6,2 ile Rock, % 2 ile Sanat müziği ve % 2 ile Jaz gelmektedir.

Tabloya baktığımızda Arabesk Müzik hariç Genel lise öğrencileriyle Meslek lisesi öğrencileri arasında dinledikleri müzik türü açısından bir fark görülmemektedir. Arabesk müzik dinleyen Meslek Lisesi öğrencilerinin oranının Genel lise öğrencilerine nazaran oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarına Göre Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme durumlarına göre dağılımları Tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 32. Öğrencilerin Boş Zamanlarını
Değerlendirme Durumlarına
Göre Dağılımları

BOŞ ZAMANLARINIZI NASIL DEĞERLENDİRİSİNİZ?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
SEYEHAT EDEREK	f	14,0	24,0
	%	4,0	6,8
TELEVİZYON SEYREDEREK	f	112,0	104,0
	%	31,8	29,6
MÜZİK DİNLEYEREK	f	114,0	100,0
	%	32,4	28,4
TEST ÇÖZEREK	f	3,0	0,0
	%	0,8	0,0
KİTAP OKUYARAK	f	52,0	54,0
	%	14,8	15,4
İNTERNETTE DOLAŞARAK	f	23,0	29,0
	%	6,6	8,2
BİLGİSAYAR OYUNLAR OYNAYARAK	f	14,0	24,0
	%	4,0	6,8
SPOR YAPARAK	f	1,0	0,0
	%	0,2	0,0
BOŞ GEZEREK (Amaçsızca)	f	13,0	14,0
	%	3,6	4,0
DİĞER	f	6,0	3,0
	%	1,8	0,8
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencileri boş zamanlarını, % 32,4 oranında Müzik Dinleyerek, %31,8 oranında TV seyrederek, % 14,8 oranında Kitap Okuyarak, % 6,6 oranında İnternet'te Dolaşarak, % 4 oranında Seyahat ederek ve bilgisayar oyunları oynayarak, % 3,6 oranında Boş (Amaçsızca) gezerek değerlendirdiğini belirtmiştir.

Meslek lisesi öğrencileri boş zamanlarını, % 29,6 oranında TV seyrederek, % 28,4 oranında Müzik Dinleyerek, % 15,4 oranında Kitap Okuyarak, % 8,2 oranında İnternet'te Dolaşarak, % 6,8 oranında Seyahat ederek ve bilgisayar oyunları oynayarak, % 4 oranında Boş (Amaçsızca) gezerek değerlendirdiğini belirtmiştir.

"İnternet'te Dolaşarak", "bilgisayar oyunları oynayarak" ve "Boş (Amaçsızca) gezerek" boş zamanlarını değerlendirir diyen genel lise öğrencilerin toplam oranı % 14,2'dir. Bu oran meslek lisesi öğrencilerinde % 17 olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu oranların, boş zamanlarında kitap okuyorum diyenlerden daha fazla olduğu

görülmektedir. Öğrencilerin kitap okumak yerine boş (Amaçsızca) veya Bilgisayar başında olmayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Eğitimde Aile Desteği Bakımından Durumları

Endüstri meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin eğitimde aile desteği bakımından durumlarının karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 33,34,35'de gösterilmiştir.

Eğitimle İlgili Ailelerinin Öğrencilere Yardım Etme Konularının Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin ailelerinin kendilerine yardım etme konularının dağılımları Tablo 33'de gösterilmiştir.

Tablo 33. Eğitimle İlgili Ailelerinin Öğrencilere Yardım Etme Konularının Dağılımları

AİLENİZ EĞİTİMLE İLGİLİ HANGİ KONULARDA YARDIMCI		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
ZAMAN PLANLAMASI KONUSUNDA YARDIMCI OLUR	f	116,0	123,0
	%	33,0	35,0
EV ÖDEVLERİMDE YARDIMCI OLUR	f	34,0	53,0
	%	9,6	15,0
OKULDAKİ ETKİNLİKLER KONUSUNDA BENİMLE KONUŞUR	f	52,0	67,0
	%	14,8	19,0
OKULLA İLGİLİ PEK YARDIMI OLMAZ	f	47,0	54,0
	%	13,4	15,4
DERSANEYE GÖNDERİR	f	80,0	24,0
	%	22,8	6,8
BOL BO ÖĞÜT VERİR	f	1,0	0,0
	%	0,2	0,0
DİĞER	f	22,0	31,0
	%	6,2	8,8
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerine zaman planlaması açısından yardımcı olan ailelerin oranı % 33, Dershaneye gönderen ailelerin oranı % 22,8, okuldaki etkinliklerle ilgili konuşarak yardımcı olan ailelerin oranı %14,8, okulla ilgili pek

yardımlı olmayan ailelerin oranı %13,4, ev ödevlerine yardımcı olan ailelerin oranı % 9,6 , diğer %6,2'dir.

Meslek lisesi öğrencilerine zaman planlaması açısından yardımcı olan ailelerin oranı % 35. okuldaki etkinliklerle ilgili konuşarak yardımcı olan ailelerin oranı %19. okulla ilgili pek yardımcı olmayan ailelerin oranı % 15,4, ev ödevlerine yardımcı olan ailelerin oranı % 15, diğer % 8,8, Dershaneye gönderen ailelerin oranı %6,8'dir.

Öğrencilerini Dershaneye gönderen Genel lise öğrenci ailelerinin oranı, Meslek lisesi öğrenci ailelerine nazaran oldukça yüksektir. Diğer seçenekler arasında belirgin oransal bir fark göze çapmamaktadır.

Öğrencilerin Ailelerinin Okulla İlgili Konularda Öğrencilerle İlgilenme Dereceleri Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin ailelerinin okulla ilgili ilgi dereceleri dağılımları Tablo 34'de gösterilmiştir.

Tablo 34. Öğrencilerin Ailelerinin Okulla İlgili Konularda Öğrencilerle İlgilenme Dereceleri Dağılımları

AİLENİZ OKULLA İLGİLİ KONULARDA SİZİNLE NE DERECE İLGİLENİR?		OKUL TURLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
YETERSİZ	f	29,0	30,0
	%	8,2	8,6
KİSMEN YETERLİ	f	68,0	65,0
	%	19,4	18,4
YETERLİ	f	112,0	110,0
	%	31,8	31,2
OLDUKÇA YETERLİ	f	136,0	143,0
	%	38,6	40,6
İLGİLENMEZ	f	7,0	4,0
	%	2,0	1,2
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerden % 38,6'sı oldukça yeterli, % 31,8'i yeterli, % 19,4'ü'ü kısmen yeterli şeklinde görüş belirtmişlerdir. İlgilenmez ve yetersiz diyenlerin toplam oranı % 10,2'dir.

Meslek lisesi öğrencilerden % 40,6'sı oldukça yeterli, % 31,2'si yeterli, % 18,4'ü' kısmen yeterli şeklinde görüş belirtmişlerdir. İlgilenmez ve yetersiz diyenlerin toplam oranı % 9,8'dir.

Genel lise öğrencileri ile Meslek lisesi öğrencileri arasında ailelerin okulla ilgili konularda öğrencilerle ilgilenme derecelerinde bir farklılığın olmadığını söylemek mümkündür.

Ailelerin Öğrencilerin Okuldaki Sorunlarına Katkı Dereceleri Dağılımları

Anket uygulanan öğrencilerin ailelerinin, öğrencilerin okuldaki sorunlarına katkı dereceleri Tablo 35'de gösterilmiştir.

Tablo 35. Ailelerin Öğrencilerin Okuldaki Sorunlarına Katkı Dereceleri Dağılımları

AILENİZ OKULDAKI SORUNLARINIZA KATKIDA BULUNUR MU?		OKUL TÜRLERİ	
		GENEL LİSE	MESLEK LİSESİ
EVET	f	288,0	304,0
	%	81,8	86,4
HAYIR	f	64,0	48,0
	%	18,2	13,6
TOPLAM	f	352,0	352,0
	%	100,0	100,0

Araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin % 81,8'i ailesinin okuldaki sorunlarıyla ilgilendiğini belirtmiş, % 18,2'si de ailesinin okuldaki sorunlarıyla ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.

Meslek lisesi öğrencilerinin % 86,4'ü ailesinin okuldaki sorunlarıyla ilgilendiğini belirtmiş, % 13,6'sı da ailesinin okuldaki sorunlarıyla ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.

Her iki lise türünde de ailelerin, öğrencilerin okuldaki sorunlarıyla ilgilendikleri söylenebilir.

Çalışma evrenimizde Okul türleri arasında öğrenci ailelerinin, öğrencilerin okuldaki sorunlarına katkı dereceleri arasında bir farklılığın olmadığını ileri sürülebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma ile ilgili olarak elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler bulunmaktadır.

Sonuçlar

Bu çalışma, Endüstri Meslek lisesi ve Genel lise öğrencilerinin bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin; bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik durumları, lise öncesi eğitim durumları, okul sonrasına ilişkin beklentileri, devam ettikleri okulları tercih nedenleri, sosyo-kültürel etkinliklere karşı ilgileri ve eğitimde aile desteği bakımından durumları karşılaştırılarak sonuçlar açıklanmıştır.

Araştırma bulgularını elde etmek için toplam sekiz okulda (Dört Genel lise, Dört Meslek Lisesi), 704 öğrenciye (352 Genel lise, 352 Meslek lise) ulaşılmıştır.

Verilerin çözümlenmesi sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1- Araştırmada Endüstri Meslek Liselerinin erkek öğrenci ağırlıklı okullar oldukları görülmektedir.

2- Araştırmada öğrencilerin annelerinin öğrenim seviyelerinin düşük olduğu görülmektedir.

3- Araştırmaya göre Serbest Meslek çalışanı ve memur olan öğrenci babaları okul seçiminde Genel liseyi tercih ettiklerini söylemek olanaklıdır.

4- Öğrenci ailelerinde ve yakınlarında yüksek oranda meslek lisesi mezunu vardır.

5- Araştırmaya katılan öğrencilerden “başka bir işte çalışıyorum” diyen kesimin büyük bölümünü Meslek lisesi öğrencileri oluşturmaktadır.

6- Araştırmaya göre Meslek liselerine gelen öğrencilerin ilköğretimdeki *akademik başarı ortalamaları Genel lise öğrencilerine göre düşüktür*

7- Araştırmaya göre İlköğretimde Disiplin cezası / uyarı almış olan öğrencilerin Meslek lisesini biraz daha fazla tercih ettikleri görülmektedir.

8- Araştırmaya göre İlköğretimde yapılan yönlendirmenin çok yetersiz olduğunu söylemek olanaklıdır. Bu tablo, ilköğretim okullarında meslek liselerinin yeterince tanıtılmadığı ve öğrencilerin ilgi ve yetenekleri yeterince tanınmadan yönlendirildiğinin bir işaretidir.

9- Her iki lise türünde de öğrencilerin çok büyük bir oranının üniversiteye gitmeyi istedikleri anlaşılmaktadır.

10- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim gördükleri alanlarla ilgili iş bulabileceklerine olan inançları yüksektir. Araştırmaya göre Meslek lisesi öğrencileri *genel lise öğrencilerine oranla çok daha fazla oranda eğitim gördükleri alanda iş bulabileceğine* inanmaktadırlar.

11- Araştırmada Genel Lise / meslek lisesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu 4 yıllık fakülteye devam etmek istedikleri görülmektedir.

12- Araştırmaya göre Meslek lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine göre 4 yıllık fakültelere girebileceğine dair inançları daha azdır.

13- Araştırmaya göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okulları büyük oranda kendilerinin veya velisinin seçtiği ileri sürülebilir. İlköğretimde yapılan yönlendirme sonucunda seçim yaptığı söyleyenlerin oranı çarpıcı şekilde çok düşük olduğunu söylemek olanaklıdır. Öğrenci velileri de bilinçsizce öğrencisinin ilgi, istek ve yeteneklerine bakmaksızın kendi düşüncesine göre öğrencilerini yönlendirdikleri ifade edilebilir.

14- Araştırmaya göre Meslek lisesi / Genel lise öğrencilerinin azımsanmayacak oranda yinede meslek lisesini tavsiye ettikleri söylenebilir. Gebze'nin Endüstri bölgesi olması Meslek lisesini araştırma evreninde tavsiye edilen bir okul olmasını sağladığı söylenebilir.

15- Her iki lise türündeki öğrencilerin meslek liselerini "mezunlarının kolayca iş bulabildiği bir okul" olarak gördüğü söylenebilir. Bu durumda yine Gebze'nin sanayi bölgesi olmasıyla açıklanabilir. Yinede araştırmaya göre "Üniversiteye gidemeyecek

öğrencilerin gönderildiği okul” şeklinde görüş belirtenlerinin oranının da oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

16- Araştırmaya göre Genel lisenin üniversiteye hazırlamada pek yeterli görülmediği gibi meslek lisesinin de üniversiteye hazırlamanın yanında mesleğe hazırlamada de yeterli olmadığı belirtilmiştir.

17- Her iki lise türünde eğitim gören öğrencilerin daha çok müzik programlarını seyrettiği görülmektedir

18- Araştırmada seyredilen TV dizisinde Meslek liseli öğrenciler daha fazla şiddet içeren dizileri seyretmekte ve arabesk müziği daha fazla dinlemekte olduğu görülmektedir.

19- Araştırmaya göre okul türleri farklı olmaksızın öğrenciler boş zamanlarını TV seyrederek ve müzik dinleyerek geçirdikleri görülmektedir.

20- Öğrenci ailelerinin, okulla ilgi dereceleri, öğrencilere yardım etme konuları ve okuldaki sorunlarıyla ilgilenme dereceleri okul türleri arasında bir farklılık göstermemektedir.

Öneriler

Uygulamacılara Yönelik Öneriler

1-Eğitimsel ve mesleki rehberlik ilköğretim 4.sınıftan itibaren başlamalıdır ve bu rehberlik akademik kriterlere uygun olarak yapılmalı, sadece Rehber öğretmenlerin göreviymiş gibi algılanmamalıdır.

2-İlköğretimde Mesleki rehberlik konusunda öğrenciler ve ailelerini bilgilendirme yoluna gidilmelidir.

3-Öğrencilere yapılan Eğitimsel ve mesleki anlamda yönlendirmenin verimli, etkili olabilmesi için resmi kurumların yanında özel kuruluşlarında bu konuda teşvik edilmesi gerekmektedir.

4-İlköğretimde hazırlanan ders programları bireysel farklılıkları ortaya çıkartabilmelidir ve bu ders programları hakkında öğretmenler hizmetiçi eğitime alınmalıdır.

5-Örgün ve yaygın eğitim, genel ve mesleki eğitim arasında yatay ve dikey geçişlere olanak sağlanmalıdır.

6-Her ilde veya bölgede Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Büroları kurulmalıdır ve Ar-Ge çalışmalarına geniş yer verilmelidir. Okullardaki eğitim, günün şartlarına ve sanayinin ve çevrenin ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir.

7-Mesleki Teknik Eğitimde Üniversiteye girişte getirilen güçlüklerin giderilmesi, mezunlarının istihdamı gerekmektedir.

8-Meslek lisesi mezunları okudukları bölümlerin mühendisliklerine veya devamı şeklindeki 4 yıllık üniversitelere katsayı farkı olmadan gidebilmelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1-Meslek liselerine olan talep İllerin ve Bölgelerin Ekonomik, Tarımsal ve Sanayi yapıları dikkate alınarak araştırılmalıdır.

2-Mesleki Teknik Eğitimi isteyen öğrencilerin beklentilerini araştırılarak kayıplar azaltılabilir.

3-Meslek Lisesi öğrencilerinin 4 yıllık fakültelelere girme istekleri ve nedenleri araştırılabilir.

4-Meslek lisesi öğrencilerinin iş bulabilme durumları ile üniversiteye devam etme istekleri arasında ilişki araştırılabilir.

EKLER .

EK-1

ANKET FORMU

Sevgili öğrenciler,

Bu anket, “Endüstri Meslek Lisesi ve Genel Lise öğrencilerinin bireysel ve sosyal değişkenler ve algılar bakımından karşılaştırılması” konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak amacıyla hazırlanmıştır.

Anket sorularına vereceğiniz yanıtların gerçeği yansıtması, araştırmanın doğru ve güvenilir olarak sonuçlandırılmasını kolaylaştıracaktır.

Soruları yanıtlarken ilgili seçeneklerin yanında bulunan yerlere (X) işareti koyunuz. Ayrıca, herhangi bir sınıflamaya uymayan yanıtlarınızı “Diğer (Belirtiniz)....” Seçeneğinde belirtebilirsiniz.

LÜTFEN HİÇBİR SORUYU CEVAPSIZ BIRAKMAYINIZ, AYNI SORUYA BİRDEN FAZLA CEVAP VERMEYİNİZ. KATKILARINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM.

Muhammet ERBAŞ
Yıldız Teknik Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

- 1- Cinsiyeti
1()Kız
2()Erkek
- 2- Kardeş sayısı (Siz hariç)
1() Kardeşim yok
2() Bir
3() İki
4() Üç
5() Dört ve yukarı
- 3- Ailenizde şu anda meslek lisesi öğrencisi var mı?
1() Var
2() Yok
- 4- Oturduğunuz ev kendinizin mi?
1() Evet
2() Hayır
- 5- Anne ve babanızın öğrenim durumları?
	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Okur-yazar değil	1()	1()
Okur-yazar	2()	2()
İlkokul mezunu	3()	3()
Ortaokul mezunu	4()	4()
İlköğretim mezunu	5()	5()
Lise mezunu	6()	6()
Yüksekokul mezunu	7()	7()
Üniversite mezunu	8()	8()
Lisansüstü eğitim almış	9()	9()
- 6- Anne ve babanız çalışıyor mu?
	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Evet	1()	1()
Hayır	2()	2()
- 7- Anne ve babanızın yaptığı iş nedir?
	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
Çiftçi	1()	1()
İşçi (kalifiye)	2()	2()
İşçi	3()	3()
Serbest meslek	4()	4()
Memur	5()	5()
Subay	6()	6()
Polis	7()	7()
Öğretmen	8()	8()
Ev Kadını	9()	9()
Emekli	10()	10()
Diğer (Belirtiniz).....	11()	11()
- 8- Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır?
1() 450 YTL'den az
2() 451 – 1000 YTL
3() 1001 – 1500 YTL
4() 1500 YTL ve yukarısı

- 9- Aile ve akrabalarınızda meslek lisesi mezunu var mı?
 1() Evet
 2() Hayır
- 10- İlköğretimde okurken veya şu anda yaz tatillerinde ya da okul saatleri dışında herhangi bir işte çalışıyor musunuz?
 1() Evet
 2() Hayır
- 11- İlkokuldan önce Anaokuluna veya Kreşe gittiniz mi?
 1() Evet
 2() Hayır
- 12- İlköğretim diploma notunuz?
 1() 2 ve aşağısı
 2() 2,01 - 3
 3() 3,01 - 4
 4() 4,01 ve yukarısı
- 13- İlköğretim okulunda disiplin cezası / uyarı aldınız mı?
 1() Evet
 2() Hayır
- 14- Mezun olduğunuz ilköğretim okulunda mesleki rehberlik ve yönlendirme konularında bilgi aldınız mı?
 1() Evet
 2() Hayır
- 15- Şu anda okuduğunuz okuldan mezun olduktan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?
 1() Öğrenim gördüğüm meslekle ilgili bir işte çalışmak
 2() Baba mesleğini devam ettirmek
 3() Üniversiteye devam etmek
 4() Öğrenimimle ilgili olmayan bir işte çalışmak
 5() Herhangi bir beklentim yok
 6() Diğer(Belirtiniz).....
- 16- Şu anda okuduğunuz okuldan mezun olduktan sonra lisede eğitim gördüğünüz alanla ilgili iş bulabileceğinize inanıyor musunuz?
 1() Evet
 2() Hayır
- 17- Şu anda okuduğunuz okuldan mezun olduktan sonra 4 yıllık üniversiteye girebileceğinize inanıyor musunuz?
 1() Evet
 2() Hayır
- 18- Şuanda devam ettiğiniz okulu seçmenizde neler etkili oldu?
 1() Kendim seçtim
 2() Velimin isteğiyle seçtim
 3() İlköğretim öğretmenlerimin tavsiyesiyle seçtim
 4() Arkadaşlarımla sayesinde seçtim
 5() Başka bir okula gidemediğimden seçtim
 6() İlköğretimde yapılan yönlendirme sonucunda seçtim.
 7() Evimize yakın olduğu için
 8() Diğer (Belirtiniz).....

- 19- Meslek Lisesini bir yakınınıza tavsiye eder misiniz?
 1( ) Evet
 2( ) Hayır
- 20- Meslek Liseleri toplumda nasıl algılanmaktadır?
 1( ) Mezunlarının kolayca iş bulabildiği bir okul
 2( ) İlköğretimden sonra diploma notu düşük olan öğrencilerin gittiği bir okul
 3( ) Genel lise okuyamaz diyerek velinin öğrencisini gönderdiği bir okul
 4( ) Mezunlarına iyi gelir getiren bir okul
 5( ) Nasılsa üniversiteye gidemez denilerek öğrencilerin gönderildiği bir okul
 6( ) Diğer(BELİRTİNİZ).....
- 21- Okulda aldığınız eğitimi sizi üniversiteye hazırlamada ne derece yeterli buluyorsunuz?
 1( ) Yetersiz
 2( ) Kısmen yeterli
 3( ) Yeterli
 4( ) Oldukça yeterli
- 22- En çok seyrettiğiniz televizyon programları?
 1( ) Haber programları
 2( ) Müzik programları
 3( ) Diziler
 4( ) Magazin programları
 5( ) Sinema
 6( ) Tartışma programları
 7( ) Talk show programları
 8( ) Diğer(BELİRTİNİZ).....
- 23- En çok seyrettiğiniz televizyon dizisini belirtiniz?
 1( ) Dizi seyretmiyorum
 2( ) Dizi seyrediyorum (BELİRTİNİZ).....
- 24- En çok sevdiğiniz sanat dalı hangisidir?
 1( ) Resim
 2( ) Müzik
 3( ) Edebiyat
 4( ) Sinema
 5( ) Tiyatro
 6( ) Dans
 7( ) Diğer(BELİRTİNİZ).....
 8( ) Yok
- 25- En çok sevdiğiniz spor dalı hangisidir?
 1( ) Futbol
 2( ) Basketbol
 3( ) Voleybol
 4( ) Tenis
 5( ) Masa tenisi
 6( ) Hentbol
 7( ) Yüzme
 8( ) Diğer(BELİRTİNİZ).....

- 26- En çok sevdiğiniz müzik türü hangisidir?
 1( ) Türk Halk Müziği
 2( ) Türk Sanat Müziği
 3( ) Türk Pop Müziği
 4( ) Arabesk
 5( ) Jaz
 6( ) Rock
 7( ) Diğer(BELİRTİNİZ).....
- 27- Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?
 1( ) Seyahat ederek (şehirler arası)
 2( ) Televizyon seyrederek
 3( ) Müzik dinleyerek
 4( ) Boş gezerek(Amaçsızca)
 5( ) Kitap okuyarak
 6( ) İnternette dolaşarak
 7( ) Bilgisayar oyunları oynayarak
 8( ) Diğer
 (BELİRTİNİZ).....
- 28- Aileniz size eğitiminizle ilgili daha çok hangi konuda yardımcı olur?
 1( ) Zaman planlaması konusunda yardımcı olur
 2( ) Ev ödevlerimin yapımında yardımcı olur
 3( ) Okuldaki etkinlikler konusunda benimle konuşur
 4( ) Okulla ilgili bana pek yardımcı olmaz
 5( ) Dershaneye gönderir
 6( ) Diğer (BELİRTİNİZ).....
- 29- Aileniz okulla ilgili konularda sizinle ne derece ilgilenir?
 1( ) Yetersiz
 2( ) Kısmen yeterli
 3( ) Yeterli
 4( ) Oldukça yeterli
 5( ) İlgilenmez
- 30- Ailem okuldaki sorunlarımla ilgili katkıda bulunur?
 1( ) Evet
 2( ) Hayır

KAYNAKÇA

- Altunışık, Remzi, Recai Çoşkun, Engin Yıldırım ve Serkan Bayraktaroğlu. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İkinci Baskı. Adapazarı: Sakarya Kitapevi. 2002.
- APK. 2006 yılı bütçesine ilişkin rapor. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi. 2006.
- Arslan, M.Metin. Türkiye’de Yavgın Eğitim. Ankara: Erek Ofset Matbaası. 1972.
- Gebze Eğitim Vakfı. Gebze. Kocaeli: 2001.
- Kılıç ve Arslan. <http://www.egitim.aku.edu.tr/mmarslan.doc> 03.09.2006.
- Kocaeli MEM. Kocaeli 1. Sempozyumu. Kocaeli: Altın ofset matbaacılık. 2005.
- MEB. Mesleki ve Teknik Eğitim Raporu. Ankara: Mesleki Araştırma ve Geliştirme Merkezi. 1994.
- Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Politikaları. Ankara: Milli Eğitim Basımevi. 1996
- Türkiye Eğitim istatistikleri 2005-2006. Ankara: Strateji Geliştirme Başkanlığı. 2006.
- Mutaf, Şükrü. <<EML: TL: AML: ATL’ne olan talebi etkileyen etkenlerin belirlenmesi (İzmir İli için).>> Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1995.
- Özgüven, İ. Ethem. <http://www.egitim.com/egitimciler/0753.1meslekirehberlikveyoneltmesur.asp> 05.09.2006.
- Özoğlu, S. Çetin. Rehberlik ve Psikolojik Danışma. İzmir.1982.
- Sarıkaya, Murat. <<Öğrencilerin EML.’ne olan talebi etkileyen etkenler (Ankara İli Örneği).>> Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1999.

Tanrıbakan, Namık. <<Öğretmen algılarına göre başarısız olan lise 1 öğrencilerini motive eden faktörler:özel ve devlet okullarının karşılaştırılması (İstanbul İli örneği).>> Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimler Enstitüsü. 2003.

Taymaz, Haydar. Meslek ve Teknik Öğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü Bugünü Geleceği Sempozyum'una sunulan bildiri Notları.1987

Türkmen, Şükrü. Uzman Öğretmenlik Başöğretmenlik. Ankara: Alp Yayınevi. 2005.